

T.C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA

ADLİ TIP VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Tunç Demircan

SOSYAL MEDYADAN ELDE EDİLEN MATERYALLERİN CEZA YARGILAMASINDA
DELİL OLARAK KULLANILIP KULLANILAMAYACAĞI KONUSUNDA
AVUKATLARIN GÖRÜŞLERİNİN ARAŞTIRILMASI

SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİSAN DOĞAN

İSTANBUL, 2020

T.C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA

ADLİ TIP VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Tunç Demircan

SOSYAL MEDYADAN ELDE EDİLEN MATERYALLERİN CEZA YARGILAMASINDA
DELİL OLARAK KULLANILIP KULLANILAMAYACAĞI KONUSUNDA
AVUKATLARIN GÖRÜŞLERİNİN ARAŞTIRILMASI

SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİSAN DOĞAN

İSTANBUL, 2020

ÖZET

Teknolojinin ve internetin kullanımının artmasıyla yalnızca haberleşmek için kullanılan bir alan olmaktan çıkan sosyal medya insan yaşamına dair birçok detayla iç içe geçmiş vaziyettedir ve aynı zamanda da hak ihlallerine de zemin oluşturma riski taşıyan bir alan haline gelmiştir. Bu alanda gerçekleşen ihlaller için özel bir kanunun olmayışı ve bu alanın yenilenen, gelişen yapısı gereği klasik hukuk kurallarının yeniden değerlendirilmesinin gerekmesi uygulamada pek çok tartışmaya yol açmaktadır. Hukuk sisteminin özneleri tarafından da kesin bir kanaat getirilemeyen sosyal medya suçları her ne kadar bilişim suçları olarak değerlendirilseler de muhakeme esnasında sorunlar çıkmaya devam etmiştir. Bu sebeple avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin ceza yargılamasında delil olarak kullanılması/kullanılmaması hakkındaki görüşlerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Toplamda 35 sorudan oluşan anket çalışması hazırlanmış ve İstanbul Barosu'na kayıtlı 211 avukatın görüşleri alınmıştır. Çalışmaya katılan avukatların verdikleri cevaplar analiz edildiğinde sosyal medya içeriklerinin delil niteliği hakkındaki hakim görüş, hukuken eksiklik görülen hususlar ve hakkaniyet odaklı yargılamalar için neler yapılması gerektiği ortaya konulmuştur. Çalışmanın sonucunda avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin başka bir yerde kullanılması ile delil olarak kullanılması hakkında fikir ayrılıklarına düştükleri ve birçok farklı bakış açısı geliştirdikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: sosyal medya, bilişim suçları, ceza yargılaması, delil

ABSTRACT

With the increasing use of technology and internet, social media which has ceased to be an area used only for communication is intertwined with many details about human life and it has also become an area that has risk of violation of rights. Since there is no special law for violations in this field and because of the evolving nature of this field, the need to reevaluate the classical law rules leads to many discussions in practice. Even though social media crimes which cannot be concluded by the subjects of the legal system, are evaluated as IT crimes, problems continued to arise during the trials. For this reason, it is aimed to investigate the opinions of lawyers on whether or not the data acquired from social media platforms can be used as evidence in criminal proceedings.

A survey consisting of 35 questions was prepared and the opinions of 211 lawyers registered at the Istanbul Bar were received. When the responses of the lawyers participating in the study are analyzed, it is revealed what to do for the preponderant opinion about the evidence quality of the social media contents, the issues that deficiency of law system and the trials based on equity. As a result of the study, lawyers disagreed about the use of data acquired from social media platforms elsewhere and as evidence and developed many different perspectives.

Keywords: social media, IT crimes, criminal justice, evidence

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez çalışmamda bana yol gösteren, bilgisini ve desteğini esirgemeyen, çalıştığım konuya en faydalı şekilde yaklaşabilmemi sağlayan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Tunç Demircan'a,

Takıldığım her an yardım istemekten çekinmediğim, bilgilerinden ve tecrübelerinden yararlandığım hepsi çok kıymetli enstitü hocalarıma,

Veri toplama sürecinde bana yardımcı olan, daha fazla katılımcıya ulaşmam için benimle beraber gönülden çabalayan ve bu çalışma boyunca bana emeği geçen her bir arkadaşıma,

Beni motive etmeyi her zaman başaran, bu tezi tamamlamam için her türlü desteği gösteren ve bu süreçte de hep beraber güldüğümüz enstitü arkadaşlarıma,

Tez çalışmama denk gelen pandemi sürecinde ve hayatım boyunca karşıma çıkan bütün zorluklarda her zaman yanı başımda olan, elimden tutan, sevgilerinden güç aldığım biricik aileme ve varlığıyla hayatıma neşe getiren kedime sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Sosyal Medya, Delil ve Ceza Yargılaması Kavramları	4
2.1.1. Sosyal medya kavramı	4
2.1.1.1. Popüler sosyal medya platformları	5
2.1.1.1.1. Twitter	5
2.1.1.1.2. Instagram	6
2.1.1.1.3. Facebook	7
2.1.1.1.4. YouTube	8
2.1.2. Ceza yargılaması kavramı	8
2.1.2.1. Soruşturma aşaması	9
2.1.2.2. Kovuşturma aşaması	9
2.1.3. Delil kavramı	10
2.2. Sosyal Medyanın Kullanım Alanları ve Önemi	11
2.2.1. Dünyada sosyal medya kullanımı	12
2.2.2. Türkiye’de sosyal medya kullanımı	12
2.3. Sosyal Medyanın Hukukla Olan İlişkisi	13
2.4. Bilişim, Bilişim Sistemleri ve Bilişim Suçları	13
2.5. Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları ve Sosyal Medya	14
2.6. Sosyal Medyaya Dair Bilişim Teknolojileri Terminolojisi ve İnternet Dünyasından Doğan Yükümlülükler	17
2.6.1. Sosyal medyaya dair bilişim teknolojileri terminolojisi	17
2.6.1.1. Yer sağlayıcılar	17
2.6.1.2. İçerik sağlayıcılar	18
2.6.1.3. Erişim sağlayıcılar	18
2.6.1.4. IP (Internet Protocol) adresi	18
2.6.2. İnternet dünyasından doğan yükümlülükler	19
2.6.2.1. İçerik sağlayıcının sorumluluğu	20
2.6.2.2. Yer sağlayıcının yükümlülükleri	20
2.6.2.3. Erişim sağlayıcının yükümlülükleri	22
2.7. Sosyal Medyada Gizlilik Ayarları, Kişilik Hakkı İhlalleri ve Kullanıcıların Paylaşım İradeleri	23
2.7.1. Sosyal medyada gizlilik ayarları	23
2.7.2. Sosyal medyada kişilik hakkı ihlalleri	24
2.7.3. Sosyal medya kullanıcılarının paylaşım iradeleri	25

2.8. Sosyal Medyanın Yargı Süreci	27
2.8.1. Tahkikatın başlatılması	27
2.8.2. Tahkikatın güvenilirliği.....	29
2.8.2.1. IP adresi tespiti ve diğer araştırmalar.....	29
2.8.2.2. Bir delil olarak ekran görüntüsü çıktıları	31
3. GEREÇ VE YÖNTEM	33
4. BULGULAR.....	35
4.1. Avukatların Sosyodemografik Verilerine İlişkin Bulgular.....	35
4.2. Avukatların Anket Formuna Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular	44
4.3. Avukatların Çeşitli Değişkenlere Göre Anket Formuna Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular.....	46
4.3.1. Cinsiyete göre	46
4.3.2. Meslekteki fiili çalışma süresine göre.....	52
4.3.3. Çalışma alanlarına göre.....	57
4.3.4. Ne zamandır sosyal medya kullandıklarına göre	62
4.3.5. Sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre	66
4.3.6. Sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer almalarına göre	71
5. TARTIŞMA	75
6. SONUÇ	87
KAYNAKLAR	89
EKLER	95
ÖZGEÇMİŞ	100

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Avukatların cinsiyete göre yaş ortalamaları, standart sapmaları, aralık değerleri ve yüzdelik dağılımları.....	42
Tablo 2: Avukatların cinsiyete göre medeni durumu ve yüzdelik dağılımları.....	43
Tablo 3: Avukatların eğitim durumlarına göre aylık gelirleri ve yüzdelik dağılımları.....	43
Tablo 4: Avukatların fiili çalışma süreleri frekans dağılımı ve yüzdelik dağılımları.....	44
Tablo 5: Avukatların çalışma alanları ve yüzdelik dağılımları.....	44
Tablo 6: Avukatların kullandıkları sosyal medya platformları ve yüzdelik dağılımları.....	45
Tablo 7: Avukatların ne zamandır sosyal medya kullandıklarının cinsiyete göre yüzdelik dağılımı.....	45
Tablo 8: Avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri sürenin cinsiyetlerine göre yüzdelik dağılımı.....	46
Tablo 9: Avukatların sosyal medyada paylaşım yapma sıklıklarının cinsiyete göre dağılımı.....	47
Tablo 10: Avukatların cinsiyete göre daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer alıp almadıklarının yüzdelik dağılımı.....	47
Tablo 11: Daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatların, delilin ne şekilde elde edildiği sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları.....	48
Tablo 12: Daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatların, bu delilin karara bir etkisi olup olmadığı sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları.....	49
Tablo 13: daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatların delilin hukuka uygunluğunun tartışılması sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları.....	49
Tablo 14: Avukatların hukuka aykırılık iddiasının kim tarafından ileri sürüldüğü sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları.....	50
Tablo 15: Avukatların, hukuka uygunluk tartışması yapılan delillerin bu tartışma sonucunda ‘hukuka aykırı’ olduğu tespit edilmiş ise dosyadan çıkarılıp çıkarılmadığı sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları.....	50
Tablo 16: Avukatların anket formunda yer alan toplam 15 soruya verdikleri cevaplara ilişkin yüzdelik dağılımları.....	51
Tablo 17: Anket formunda yer alan soruların avukatların cinsiyetlerine göre normallik değerlendirmesi.....	53
Tablo 18: Anket formunda yer alan soruların avukatların cinsiyetlerine göre Mann-Whitney U testi bulguları.....	56
Tablo 19: Anket formunda yer alan soruların avukatların meslekteki fiili çalışma sürelerine göre normallik değerlendirmesi.....	59
Tablo 20: Anket formunda yer alan soruların avukatların meslekte geçirdikleri fiili süreye göre Kruskal-Wallis testi bulguları.....	61
Tablo 21: Anket formunda yer alan soruların avukatların çalışma alanlarına göre normallik değerlendirmesi.....	64
Tablo 22: Anket formunda yer alan soruların avukatların çalışma alanlarına göre Mann-Whitney U testi bulguları.....	66
Tablo 23: Anket formunda yer alan soruların avukatların ne zamandır sosyal medya kullandıklarına göre normallik değerlendirmesi.....	68

Tablo 24: Anket formunda yer alan soruların avukatların ne zamandır sosyal medya kullandıklarına göre Kruskal-Willis testi bulguları.....	70
Tablo 25: Anket formunda yer alan soruların avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre normallik değerlendirmesi.....	73
Tablo 26: Anket formunda yer alan soruların avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre Kruskal-Wallis testi bulguları.....	75
Tablo 27: Anket formunda yer alan soruların avukatların sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer almalarına göre normallik değerlendirmesi.....	78
Tablo 28: Anket formunda yer alan soruların avukatların sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer almalarına göre Mann-Whitney U testi bulguları.....	80

1. GİRİŞ VE AMAÇ

1.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sosyal medya, internet ve mobil tabanlı kanallara yaygın olarak verilen isimdir ve kullanıcıların birbirleriyle etkileşim halinde bulunmasına, birbirleri ile görüş ve içerik paylaşmasına izin veren araçlardır (CIPR, 2012). Sosyal medya kullanıcılarına diğer kullanıcılar ve ortak arkadaşları aracılığı ile anlık mesajlaşma, görüntü paylaşma ve sosyal ağ siteleri sayesinde bağlantı, iletişim ve etkileşim kurma olanağı sağlamaktadır. Sosyal medyanın en büyük özelliği, daha önce hiç olmayan bir ağ üzerinden çalışılmasını ve iletişim kurulmasını sağlayan erişim ve bağlantı kolaylığıdır (Saleh, 2014). Günümüzün en popüler sosyal medya araçlarına Twitter, Instagram, Facebook, YouTube, LinkedIn, Ekşi Sözlük vb. platformları örnek gösterebiliriz.

Tüm kanallar gibi, sosyal medyanın da kötüye kullanılması, bu mecrada hukuka aykırı eylemlerin gerçekleştirilmesi ve suç işlenmesi mümkündür. Dijital alanın sağladığı erişim ve paylaşım kolaylığı ile gizliliğin, suç işleyecekler için bir cazibe unsuru haline gelebildiği son dönemde yapılan kriminolojik çalışmalarla da ortaya konmaktadır.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde delil; “İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare” olarak tanımlanmıştır. Delil kavramı hukuki açıdan değerlendirilecek olur ise “anlaşmazlık konusu olan bir fiilin, hukukî bir olayın veya hareketin, suç olup olmadığı konusunda hâkimin bir kanaate varmasını sağlayan ve usul hukukunun kullanılmasına izin verdiği her türlü ispat vasıtası” olarak tanımlandığı görülmektedir (Şenocak, 1997).

Sosyal medyadan elde edilen delilleri “dijital/elektronik delil” olarak nitelendirilmektedir. Dijital veya elektronik delil, “iddia edilen bir fiilin ispatında kullanılmak istenen veya kullanılan; elektronik ortamda oluşan/oluşturulan, değiştirilen, iletilen veya saklanan veri, kayıt ve belgeler” olarak ifade edilmektedir (Göksu, 2011). Ceza

yargılamalarında asıl amaç somut olaydaki maddi gerçeği bulmak olduğu için olayın ispatını sağlayan her türlü araç delil olarak kullanılabilir ve hâkim bu araçları seçerken takdir yetkisini kullanır. Bu ‘delil serbestisi ilkesi’ne göre

“(1) her şey kanıt olabilir,

(2) ilgililer kanıt ileri sürebilir,

(3) yargıç kendiliğinden kanıt araştırabilir,

(4) kanıt ileri sürmede zaman sınırlaması yoktur,

(5) ispat külfeti sanığa yüklenemez,

(6) kanıt belirlemede yargıcı bağlayan üstün kanıt yoktur” (Ercan, 2013).

Nitekim Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 217. maddesinin 2. fıkrasında “*Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir.*” Düzenlemesi bulunmaktadır. Ceza yargılamasında görev alan adli makamlar soruşturma ve kovuşturma aşamalarında kullanacakları delilleri hukuka uygun bir şekilde elde etmek zorundadır, aksi halde deliller hukuka aykırı elde edilmiş sayılır. Günümüzde mahkemeler sosyal medyadan elde edilen bilgilerin delil olarak nitelendirilmesi konusunda farklı kararlar vermektedir ve Yargıtay da bazı kararlarında sosyal medya paylaşımlarını delil olarak değerlendirirken bazı kararlarında da delil olarak kabul etmemiştir. Ceza yargılaması gerek mağdur gerekse şüpheli/sanık açısından temel hak ve özgürlüklere en açık ve doğrudan müdahale eden yargılama dalıdır. Bu bağlamda hem mağduriyetlerin engellenmesi/giderilmesi hem de yargılananların haklarının korunması arasındaki hassas dengeye her zaman dikkat edilmek zorundadır (Akyürek, 2012).

Bu çalışmada, ceza yargılamasının soruşturma ve kovuşturma aşamaları gibi kişinin temel hak ve özgürlüklerine direkt olarak etki eden bir alanda sosyal medyadan elde edilen

verilerin delil olarak kullanılması/kullanılmaması, bu verilerin güvenilirliği ve ispat gücü hakkında avukatların görüşleri tartışılacaktır. Türkiye’deki mevcut mevzuatlarda hakkında bir düzenlemenin bulunmadığı bu konunun hukuksal açıdan değerdendirilmesi kişilerin hak kaybına uğramamaları, mağduriyet yaşamamaları açısından büyük önem taşımaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Sosyal Medya, Delil ve Ceza Yargılaması Kavramları

2.1.1. Sosyal medya kavramı

İnsan yapısı gereği sosyalleşmeye, başkalarına ve topluluk halinde yaşamaya ihtiyaç duymaktadır. Bu sosyalleşme ve topluluk halinde yaşama ihtiyacı beraberinde iletişimi de getirmiştir ve iletişim insan yaşamının her alanında olması gereken bir unsur halini almıştır. “Medya” ise bu iletişimi sağlayan araçları kapsamaktadır. Medya, her türden sözlü, yazılı, basılı, görsel metin imgeleri içeren çok sayıda iletişim araçlarını kapsayan bir kavramdır. Bunun içine gazeteler, dergiler, kitaplar, broşürler gibi basılı; televizyon, sinema gibi hem görsel hem işitsel ve radyo gibi işitsel kitle iletişim araçları girmektedir (Koç, 2013). Bireylerin süregelen mevcut hayat rutinleri, iletişim kurma şekilleri ve sosyal hayatlarını sürdürme tarzları gelişen teknoloji, internet kullanımının yaygınlaşması ile beraber farklılaşmış ve bu da “sosyal medya” kavramını doğurmuştur. İnternetin yıllar geçtikçe günlük hayata daha da karışması ile, kullanıcının da katılımına olanak veren platformlar ortaya çıkmış ve bu platformların içeriklerinin bir kısmını kullanıcılar oluşturmaya başlamıştır. Sosyal medya, insanların ağ teknolojilerini kullanarak başkalarıyla etkileşim kurmasına olanak tanıyan araç hizmet ve uygulamaları ifade eden şemsiye bir terimdir (Johnson, 2017).

Bireylerin içerik paylaşabilmelerine olanak tanıyan sosyal medya, zaman ilerledikçe daha da büyüyen bir dünya haline gelmiştir. Kullanıcıların aktif katılımıyla beraber duygu, düşünce, bilgi ve içerik paylaşımları yeni etkileşim alanları oluşturmuşlardır. Sosyal medya platformlarını genel olarak sınıflandırmak gerekirse; bloglar, mikro-bloglar, forumlar, sosyal ağ siteleri, haberleşme ve iletişim uygulamaları, profesyonel ağ siteleri, fotoğraf ve video paylaşım ağları, müzik paylaşım ağları diyebiliriz. Bu platformların ülkemizde en bilinenleri ise Facebook, Instagram, Twitter, ve YouTube’dur.

“We are social ve Hootsui” tarafından her yıl hazırlanan sosyal medya istatistikleri "Digital 2019 in Turkey" ismiyle yayınlanmış ve bu araştırmaya göre 2019 yılında 82,4 milyon nüfusa sahip ölkemizde;

- Nüfusun %72’sini oluşturan 59.36 milyon İnternet kullanıcısı,
- Nüfusun %63’ünü oluşturan 52 milyon aktif sosyal medya kullanıcısı
- Nüfusun %53’ünü oluşturan 44 milyon aktif mobil sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır.

Türkiye’de en çok kullanılan sosyal medya platformlarının kullanıcı sayılarını da bu raporda yer almıştır;

- Facebook’un 43 milyon kullanıcısı,
- Instagram’ın 38 milyon kullanıcısı,
- Twitter’ın ise 9 milyon kullanıcısı bulunmaktadır (2019 Türkiye İnternet Kullanım ve Sosyal Medya İstatistikleri).

2.1.1.1. Popöler sosyal medya platformları

2.1.1.1.1. Twitter

Twitter, bir mikroblog platformu ve metin mesajlarının özelliklerini de gösteren bir sosyal ağ uygulaması olarak tanımlanan web tabanlı bir hizmettir. Mikroblog ise kullanıcıların hizmete mesaj veya güncellemeler yayınlaması bakımından geleneksel bloglamanın bir çeşididir (Lalonde, 2011). Jack Dorsey, Noah Glass, Biz Stone, ve Evan Williams tarafından Mart 2006’da tasarlanmış ve Temmuz 2006’da kullanıma açılmıştır. Bir kullanıcı başka bir kullanıcıyı takip edebilir ve takip edilen kullanıcının geri takip etmesi gerekmez. Twitter’da ‘takipçi’ olmak, bir kullanıcının takip ettiği kullanıcıdan gelen bütün mesajları (tweet adı verilir) aldığı anlamına gelir (Kwak, Lee, Park, & Moon, 2010). Bu sosyal ağ üzerinde kullanıcılar herkesin erişimine açık ya da korumalı (gizli hesap) olmak üzere iki çeşit hesap

açabilmektedirler. Herkesin erişimine açık hesapları diğer Twitter kullanıcıları ve hatta Twitter üyeliği bulunmayan diğer internet kullanıcıları herhangi bir izin almaksızın takibe alabilir, paylaşımlarını görebilir ve etkileşim verebilir. Korumalı hesaplarda ise bu hesap aracılığı ile yapılacak paylaşımlar kullanıcının iznine tabi olur. Kullanıcı kendisine istek olarak gelen bu talepleri onaylayabilir ve reddedebilir. Ayrıca korumalı hesaplara ait paylaşımlar arama motorlarında aratıldığında da herhangi bir sonuç vermez. Paylaşımlara verilebilecek etkileşimler ise üç çeşittir; beğenmek, ReTweet etmek (yeniden paylaşmak) ve yanıt vermek/bahsetmek. Beğeniler bir paylaşımı takdir ettiğiniz anlamına gelirken, ReTweet o paylaşımı takipçiniz olan kullanıcılara iletmenin bir yolu olarak ifade edilebilir. Kullanıcılar genellikle belirli bir kullanıcıyı adres göstererek cevap verebilmektedirler, bu Tweet'lere 'mention' (bahsetmek) denmektedir (Kwak, Lee, Park, & Moon, 2010). Yanıt vermek/bahsetmek, bir başkasının paylaşımına cevap vermek ya da paylaşım hakkında süregelen bir sohbete katılmak anlamına gelir. Bütün bu özelliklerin yanında kullanıcıların kendi aralarında birebir mesajlaşacakları bir direkt mesaj seçeneği de bulunmaktadır.

Son zamanlarda Twitter'ın kullanımı oldukça artmış ve artık neredeyse tüm dünyada ülke yönetimlerinde söz sahibi olanlar dahi siyasi gündemlerde dair görüşlerini ve aldıkları kararları bu ağ üzerinden paylaşmaktadır.

2.1.1.1.2. Instagram

Instagram, bir akıllı telefonda fotoğraf ve video paylaşmak için yapılmış bir sosyal ağ uygulamasıdır. 6 Ekim 2010'da App Store'da piyasaya sürülen Instagram sosyal ağı Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından oluşturulmuştur. İlk gün süresince Instagram'a 25.000 kişinin kullanıcı olarak kayıt yaptırdığı, 2012 yılının Nisan ayında ise Facebook tarafından satın alındığı bilinmektedir. Instagram'ın yaşadığı en fazla büyüme de tam bu yıl olmuştur ve 2017 sonunda 800 milyondan fazla kullanıcıya ulaşmıştır (Barroso, 2019).

Instagram’da da tıpkı Twitter gibi erişime açık ve korumalı olmak üzere iki tane hesap türü bulunmaktadır. Kullanıcıların paylaşılan fotoğraf ve videoları beğenme ve onlar hakkında yorum yapma seçenekleri vardır.

2.1.1.1.3. *Facebook*

Facebook, Harvard lisans öğrencisi Mark Zuckerberg tarafından Şubat 2004'te oluşturulmuş bir internet sitesidir. Facebook’un ana amacı, ana sayfasına göre, “tanıdığınız kişilerle bilgi paylaşmak, arkadaşlarınızla neler olup bittiğini görmek ve çevrenizdeki insanları aramak”tır (Sheldon, 2008). Facebook en başta sadece Harvard'a özgü çevrimiçi sosyal ağ sitesi olarak kurulmuştur, ancak site 2006'dan halka açılmıştır. Aralık 2006'da Facebook'un kullanıcı sayısı 12 milyonu aşmıştır ve Aralık 2009'a kadar da aktif kullanıcı sayısı 350 milyona yükselmiştir (Hew, 2011). Facebook, kullanıcılara iletişim, bilgi paylaşımı, arkadaş listesi oluşturma, fotoğraf albümleri, sosyal ilgi grupları oluşturma veya bunlara katılma sağlarken ve farklı türdeki çevrimiçi oyunlara izin verirken kullanıcıya kişiselleştirilmiş bir profil sağlamaktadır. Facebook üyeleri olarak insanlar fotoğraflarını paylaşabilir, mesaj gönderebilir, sohbet edebilir, kendilerini veya diğerlerini fotoğraflara etiketleyebilir, arkadaşlarının profillerindeki duvara yazı yazabilir, gruplara katılabilir, yeni gruplar oluşturabilir, grup tartışmalarında fikir paylaşabilir, uygulama ekleyebilir ve oyun oynayabilirler. Facebook'a kısa sürede milyonlarca kullanıcı erişirken, Facebook kullanıcıların günlük yaşamlarının bir parçası haline gelmiştir (Mazman & Usluel, 2010). Sitenin amacı en başta insanların eski okul arkadaşları ile tekrar iletişim kurmasını sağlamaktı ve buna sadece bağlı olunan okulların elektronik posta adresleri ile kayıt olunduğu takdirde olanak tanımaktaydı. Fakat zaman içerisinde gelişimi sayesinde 2006 yılında bütün elektronik posta adreslerine ve herkesin kullanımına açık hale gelen uluslararası bir platform haline gelmiştir.

Günümüzdeki kullanımı göz önüne alındığında artık Facebook sadece bir iletişim ağı değil, aynı zamanda da işe alım süreçlerinde dahi kullanılan, kültür, sanat ve etkinlikler

hakkında bilgilere ulaşılabilen, günlük hayata dair haberlerin kolayca paylaşılabildiği çok yönlü bir platforma dönüşmüştür.

2.1.1.1.4. *YouTube*

YouTube, her türden kullanıcı tarafından oluşturulan video klipleri paylaşmaya adanmış popler bir medya platformudur. Milyonlarca insanın orijinal olarak oluşturulmuş videoları keşfetmesine, izlemesine ve paylaşmasına olanak tanıyan dünyanın en popler evrimii video topluluğudur (Lantigua, 2019). YouTube Nisan 2005'te kullanıma sunulmuştur. Son üç yıl içinde internetin kısa tarihindeki herhangi bir web sitesinden daha hızlı popülerlik kazanmıştır ve sitenin tanıtımından sadece altı ay sonra, her gün YouTube'da 60-100 milyon video görüntülenmiştir (Hagerty, 2008). Kurulmasından bir buçuk yıl sonra ise 1.65 milyon dolar karşılığında, Google şirketine devredilmiştir.

2.1.2. **Ceza yargılaması kavramı**

Ceza muhakemesi hukuku, hukuk sistemimizde suç olarak tanımlanmış ve karşılığında da bir cezanın belirlendiği fiillerin işlenmesi durumunda, soruşturmanın ve yargılamanın nasıl gerçekleştirileceğini düzenleyen hukuk dalıdır (Karabulut, Karapazarlıoğlu, & Tosun, 2015). Başka bir ifadeyle, ceza yargılaması geçmişte meydana gelmiş bir olayın kanıtlanması ve sonucunda bir hüküm verilmesi süreçlerinin tamamını kapsar. Ceza yargılamasının amacı; insan hakları ihlallerine yol açmadan maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve hukuki barışın sağlanmasıdır (şahin, 1998). Yargılama aşama aşama devam eder ve sonunda kesin bir hükme ulaşılır. Bunun için önce fiilin suç olup olmadığını tespit edecek ve daha sora da olayı aydınlığa ulaştıracak delillerin toplanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Değerlendirilen delillerin ise şüpheye yer bırakmayacak şekilde olayı ispatlaması gerekmektedir.

2.1.2.1. Soruşturma aşaması

Ceza yargılamasının başlangıç aşaması “soruşturma” aşamasıdır. 5271 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun 2. Maddesinde, soruşturma aşaması “Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evre” olarak tanımlanmıştır (Ceza Muhakemeleri Kanunu, 2004). Bu aşama suç iddiasının kolluk veya savcılık tarafından öğrenilmesi ile başlar. Suç iddiası re’sen, ihbar veya şikâyet yolu ile, tutanak ile, yabancı bir hkmetin şikâyeti ile, adalet bakanının izni ile ya da yazılı başvuru ile öğrenilebilir. Soruşturma aşamasında genel olarak iki amaç vardır diyebiliriz. Bunlardan ilki yeterli şüphenin olup olmadığını araştırmak, diğeri ise olaya dair delilleri usulüne toplayıp onları koruma sorumluluğunu üstlenerek olayı aydınlatmak adına gerekli diğer araştırmaları yapmaktır. Soruşturma aşamasının asli görevlisi ve bu aşamaya dair yapılacak işlemlere, hâkim kararını gerektiren haller dışında yetkili sorumlu kişi “cumhuriyet savcısı”dır. Savcı işlemleri bizzat kendisi yapabileceği gibi istediği takdirde polis, jandarma vb. kolluk görevlileri ile de yapabilir. Ayrıca CMK’nın 161. maddesinin 1. fıkrasında da belirtildiği gibi cumhuriyet savcısı bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir (Ceza Muhakemeleri Kanunu, 2004).

Soruşturma aşaması iki şekilde sona erer. Cumhuriyet savcısı suçun işlendiği yönünde kanaat getirirse kamu davasının açılmasına karar verir ve iddianame hazırlar. Eğer suçun işlendiği yönünde yeterli şüphe yoksa, böyle bir şüpheyi oluşturacak delil de bulunmuyorsa kovuştırmaya yer olmadığına dair karar, başka bir ifadeyle takipsizlik kararı verir.

2.1.2.2. Kovuşturma aşaması

Kovuşturma aşaması CMK’nın 2. maddesinde “İddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evre” olarak tanımlanmıştır (Ceza Muhakemeleri Kanunu, 2004). İddianamenin kabulünden sonraki evre duruşma hazırlığı, duruşma, nihai karar, kanun yollarının denenmesi ve hükmün kesinleşmesi olarak devam eder. Kovuşturma yapmaya

görevli ceza mahkemeleri ağır ceza mahkemesi, asliye ceza mahkemesi, çocuk mahkemesi, çocuk ağır ceza mahkemesi, fikri ve sınai haklar ceza mahkemesi ve icra ceza mahkemesidir.

2.1.3. Delil kavramı

İşlediği iddia edilen bir suçtan dolayı hakkında soruşturma veya kovuşturma başlatılan bireyin, suç teşkil eden fiili gerçekleştirip gerçekleştirmediği kesinleşene kadar suçsuz sayılmasına ‘suçsuzluk karinesi’ denmektedir. Kişinin bu fiilini gerçekleştirip gerçekleştirmediği araştırılırken kullanılan en önemli araç delildir. Yargılama sürecini algılamadaki en önemli unsur delilleri tanımlama ve usule uygun olarak ele alma şeklidir (Walton, 2003) Delil, yargılama konusu olayı açıklığa kavuşturulması, başka anlatımla, maddi gerçeğin ortaya bulunabilmesi için ispat amacıyla kullanılan araçlara denir (Ünver & Hakeri, 2014). Yargılama esnasında hâkimin ve savcının somut olay hakkında doğru fikir yürütebilmesi ve maddi gerçeğe ulaşmak için ihtiyaç duyduğu anahtardır.

Bireyler bir suç işlediklerinde delilleri yok etmeye çalışacakları için, yargılama sürecine yardımcı olacak delillerin kategorize edilmesi işlenmiş olan suç fiilinin kanıtlanmasına engel olacağından Türk hukuk sisteminde ‘delil serbestisi’ ilkesi benimsenmiştir. Aynı hususta Toroslu ve Feyzioğlu ise ceza muhakemesi sırasında ispat edilecek olayın muhakemeden önce gerçekleşmiş olması, olayların ortaya çıkış zamanı ve şartlarının önceden bilinmemesi gibi nedenlerle ceza muhakemesinde “delil serbestisi” ilkesinin benimsendiğini belirtmektedir (Karabulut, Karapazarlıoğlu, & Tosun, 2015). Delil serbestisi, meydana gelmiş olayların her türlü delil ile ispat edilebilmesi anlamına gelmektedir. Bir hususun mutlaka belirli bir şekilde ispat edilmesi gerektiği yönünde herhangi bir kaide konulmamıştır. CMK’nın 217. maddesinin 2. fıkrasında “Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir” denilerek delil serbestisi ilkesi düzenlenmiştir (Ceza Muhakemeleri Kanunu, 2004).

Ceza yargılaması sisteminde her ne kadar delil serbestisi ilkesi benimsenmiş olsa bu ilke iki şekilde sınırlandırılmıştır. Bunlardan biri, delillerin mahkeme huzurunda değerlendirilmiş

ve tartışılmış olması gerektiğidir. Duruşmaya getirilmemiş hiçbir delil hükme esas alınamaz. Sınırlamalardan bir diğeri ise, delilin geçerli olabilmesi için delilin hukuka uygun yollarla elde edilmiş olması gerekmesi durumudur. CMK'nın 206. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinde “kanuna aykırı olarak elde edilmişse” ortaya konulan delillerin reddedileceğini belirtilmiştir (Ceza Muhakemeleri Kanunu, 2004). Ayrıca aynı husus Anayasanın 38. maddesinin 6. fıkrasında “Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.” şeklinde de yer almıştır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982).

Bir delilin hukuka uygun veya aykırı olması değerlendirilirken ‘delil yasakları’ kullanılır. Böylece soruşturma ve kovuşturma makamlarına delillerin değerlendirilmesi aşamasında bir kısıtlama getirilmiş olur. Bu kısıtlamalar delillerin elde edilmesinde ve değerlendirilmesinde kullanılır. Yargıtay da bazı kararlarında bu ayırmadan bahsetmektedir; *“Yargılama konusu olayın açıklığa kavuşturulması ve maddi gerçeğin bulunabilmesi için ispat amacıyla kullanılan her araç delil olarak kabul edilir. Maddi gerçeğin araştırılması aşamasında kişisel ya da toplumsal değerlerin korunması zorunludur. Bu değerlerin korunması amacıyla kanun koyucu delillerin serbestliği ilkesine "delil yasakları" olarak adlandırılan birtakım sınırlamalar getirmiştir. Delil yasakları, "delil elde etme" ve "delil değerlendirme" yasağı olarak iki gruba ayrılmaktadır. Delillerin elde edilme şekline ilişkin yasaklara "delil elde etme yasakları", hukuka uygun elde edilmiş bile olsa o delilin yargılamada ortaya konulup değerlendirilebilmesine ilişkin yasaklara ise "delil değerlendirme yasakları" denilmektedir.”* (Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2013)

2.2. Sosyal Medyanın Kullanım Alanları ve Önemi

İnternetin hızlı gelişimi sosyal medyadan sadece bir iletişim kanalı olmasından öte, yeni bir toplumsal alan yaratmıştır. Artık insanlar bu yeni ve dijital toplumsal alanda hem yeni içerikler ortaya koyan hem de var olan içeriklerden faydalanan bir özne haline gelmiştir. Ayrıca çevrimiçi iletişim olanakları hayatımıza giren akıllı telefonlar sayesinde iyice artmıştır.

Sosyal medya platformları daha aracısız bir kullanıma olanak tanıdığı için bireyler seslerini buradan direkt olarak duyurabilme, kamuoyu yaratma ve geniş kitlelere ulaşma imkânı buldukları gibi aynı zamanda da ulaşmak istedikleri kitlelerin türünü tayin edebilme olanağı bulmuşlardır. Geleneksel medyaya göre bireyselliği ön plana koyan sosyal medya sosyalleşme ve bilgi sahibi olmaktan ürün alım/satımına, habercilik ve kültür sanat faaliyetlerinden iş bulma olanaklarına kadar pek çok alanda kullanıcıların tercih ettikleri bir alternatif olmaya devam etmektedir.

2.2.1. Dünyada sosyal medya kullanımı

We Are Social Ocak 2020 raporuna göre internet, sosyal medya ve mobil kullanıcı istatistikleri şu şekildedir;

- 4.54 milyar internet kullanıcısı, dünya nüfusunun %59'u
- 3.80 milyar sosyal medya kullanıcısı, dünya nüfusunun %49'u
- 5.19 milyar mobil kullanıcısı, dünya nüfusunun %67'sini oluşturmaktadır.

İnternet kullanıcıları günde ortalama olarak 7 saat İnternet kullanmaktadır. En çok kullanılan sosyal medya platformlarına göre Facebook 2.49 milyar kullanıcı sayısı ile birinci sırada yer almaktadır. En çok kullanılan ikinci sosyal medya platformu 2 milyar kullanıcısı ile YouTube'dur. Bu sıralamayı 1.6 milyar kullanıcısı ile WhatsApp takip etmektedir. Instagram kullanıcı sayısı 928 milyon, Twitter kullanıcı sayısı ise 339 milyon olarak tespit edilmiştir (Digital 2020: 3.8 billion people use social media, 2020).

2.2.2. Türkiye'de sosyal medya kullanımı

We Are Social Ocak 2020 raporuna göre Türkiye'nin internet, sosyal medya ve mobil kullanıcı istatistikleri şu şekildedir;

- 62 milyon internet kullanıcısı, Türkiye nüfusunun %74'ü
- 54 milyon sosyal medya kullanıcısı, Türkiye nüfusunun %64

- 77 milyon mobil kullanıcısı, Türkiye nüfusunun %92'sini oluşturmaktadır.

Türkiye’de internet kullanıcılarının internette ortalama 7,5 saat geçirdikleri tespit edilmiştir. En çok kullanılan sosyal medya platformu YouTube olarak tespit edilmiş ve YouTube’u 38 milyon kullanıcısı ile Instagram takip etmektedir (2020 Türkiye İnternet Kullanımı ve Sosyal Medya İstatistikleri, 2020).

2.3. Sosyal Medyanın Hukukla Olan İlişkisi

Sosyal medyanın bireylerin hayatına bu denli nüfuz etmesi onu günlük hayatın bir ögesi haline getirmiş ve yavaş yavaş alışkanlıkların çevrimiçi bir alana taşınmasına sebep olmuştur. Kabul etmek gerekir ki: adımız, adresimiz, beğenilerimiz gibi bize dair olan yani kişiliğimizi oluşturan her öge teknolojinin bu bahsettiğimiz ileri gelişme evriminde başkaları tarafından daha kolay ulaşılabilir ve değerlendirilebilir hale gelmiş ve bu ‘aşırı’ gelişen teknolojiye bağılılığımızın düzeyi arttıkça da hızlı ve kolay ulaşılabilir ve değerlendirilebilir olma hali ise teknolojinin korkmamız gereken yüzü olarak oluşturabileceği zararlar ekseninde karşımızda her geçen gün yaşattığı problemlere bir yenisini eklemektedir (Küzeci, 2010). Böylece sosyal medya da insana görüş ve düşüncelerini ifade etmede önemli bir konfor sağlamakta ve kendi içinde bir özgürlük alanı yaratmaktadır. İnsan yaşamının barındırdığı hukuka aykırı fiiller ve uyuşmazlıklar da bu sebeple yavaş yavaş internet alanına taşınmış ve toplumun çok büyük bir kısmının zaman ayırdığı sosyal medya, hukukun sosyal medyayı da barındırması ihtiyacını doğurmuştur. Sosyal medya, hukukun pek çok dalının konusu haline gelmiştir.

2.4. Bilişim, Bilişim Sistemleri ve Bilişim Suçları

‘Bilişim’ kavramı için öğretide pek çok tanım vardır. Bilişim; *“bilgisayardan da faydalanmak suretiyle bilginin saklanması, iletilmesi ve işlenerek kullanılır hale gelmesini konu alan akademik ve mesleki disipline verilen addır.”* (Yazıcıoğlu, 1997)

‘Bilişim sistemi’ kavramı ise TCK’nın 243. Maddesinin gerekçesinde şu şekilde tanımlanmıştır; “*verileri toplayıp yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tabi tutma olanağını veren manyetik sistemlerdir.*” (Türk Ceza Kanunu, 2004)

Dünyanın değişmeye ve gelişmeye başlaması ile ilerleyen teknoloji bilgilere ulaşımın kolaylaşmasına, ulaşılan bilgilerin paylaşılmasına ve insanların hemen her konuda birbiri ile iletişim kurabilmesine olanak sağlamıştır. Olanakların çoğalmasının hayata hem olumlu hem de olumsuz etkileri olmuştur. Çünkü olanakların çoğalması her ne kadar hayatı kolaylaştırmış, yeniliklere öncülük etmiş olsa da beraberinde hukuk ihlallerini getirmiş ve teknolojinin kötüye kullanım riskini arttırmıştır. Özellikle her kültürden ve yaş, cinsiyet ayırt etmeksizin her çevreden insanın bilgiye ve teknolojiye ulaşımının kolaylaşması bilişim alanını suça karşı savunmasız bir duruma getirmiştir.

Genel olarak bilişim alanında meydana gelen suçlar, bilişim suçları “*Bilişim ortamlarında, bu ortamlar vasıtasıyla ya da bunlara karşı işlenen ve kanunlarca tanımlanmış ve yasaklanmış olan suçlar*” olarak ifade edilebilir. Bilişim suçları teknolojik gelişmelerin hızına, türüne ve artışına bağlı olarak çeşitlilik gösterebilmekte ve değişebilmektedir. Bu sebeple bu suçlar için keskin bir tasnif yapılamayacağı gibi, kesin ve değişmeyen bir liste yapmak da yanlış olacaktır. Bir suçu bilişim suçu kategorisine sokmak için ayırıcı özellik suçun bilişim teknolojileri kullanılarak işlenmesi veyahut direkt olarak bilişim teknolojilerinin hedef alınmasıdır.

2.5. Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları ve Sosyal Medya

Türk Ceza Kanunu’nda bilişim suçları İkinci Kitap Üçüncü Kısım’da Onuncu Bölüm’de ‘Bilişim Alanında Suçlar’ başlığı altında düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler TCK’nın 243, 244, 245, 245/A ve 256. maddeleridir. TCK 243. maddede ‘Bilişim Sistemine Girme’, 244. maddede ‘Sistemi Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme’, 245. maddede ‘Banka veya

Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması', 246. maddede ise 'Tüzel Kişiler Hakkında Güvenlik Tedbiri Uygulanması' düzenlenmiştir. Bilişim alanındaki bu suçların işleniş yöntemleri açısından üçlü bir tasnif yapılmıştır. Bunlar;

- (1) Bilgisayar korsanlığı,
- (2) hizmeti engelleme (Denial of Service – DoS),
- (3) zararlı yazılımlar

olarak karşımıza çıkmaktadır (Hekim & Başbüyük, 2013).

Bu yöntemlerin en yaygını bilgisayar korsanlığıdır. Bilgisayar korsanları en basit tanımla bilişim sistemlerine yetkisiz erişim sağlayan kişilerdir. Sosyal medyada en sık rastlanılan yetkisiz erişim türü bir kullanıcının başka bir kullanıcının sosyal medya hesaplarına şifre kırmak suretiyle girmesi, orada kalması ya da hesaptaki verileri değiştirmesi eylemleridir ve bu eylemler TCK 243 ve 244. Maddeleri kapsamında değerlendirilmelidir. Bu maddeler ile bağlantılı olarak, Yargıtay 12. Ceza Dairesi 04/05/2016 tarih ve 2015/7239 Esas ve 2016/7863 Karar sayılı kararında; *“Sanığın, müştekiye ait Facebook sosyal paylaşım sitesindeki hesabı ile yine müşteki tarafından kullanılan elektronik posta hesabının şifrelerini kırarak, Facebook profilinde bulunan arkadaşlarına ahlak dışı mesaj gönderdiği olayda her ne kadar ilk derece mahkemesi tarafından hüküm TCK 136 verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme maddesi üzerinden kurulmuş olsa da, sanığın eylemlerinin TCK'nın 244/2. maddesinde düzenlenen 'sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme' suçunu oluşturduğu gözetilmediğinden, suçun vasfında yanılgiya düşüldüğü için TCK 136'dan kurulan hükmün bozulmasına”* karar vermiştir (Yargıtay 12. Ceza Dairesi, 2016).

Fakat daha önce de belirttiğimiz gibi bilişim alanında işlenebilecek bütün suçları bu başlık altında düzenlemek mümkün değildir. Günümüzde artık bilişim sistemleri hayatın her alanında kullanılmakta ve pek çok suç bilişim sistemleri aracılığı ile işlenebilmektedir.

Dolayısıyla bilişim sistemleri kullanılarak işlenen her suç ‘bilişim suçları’ başlığında değerlendirilemeyecektir.

Bilişim suçu olarak değerlendirilemeyen fakat bilişim sistemleri kullanılarak işlenebilecek bu dolaylı bilişim suçları kişiye karşı, topluma karşı ve devlete karşı işlenebilecek çoğu suçta kendini var etme olanağı bulacaktır. Bunlara örnek olarak; hakaret, tehdit, şantaj, nefret ve ayrımcılık, iftira, cinsel taciz, suç işlemeye tahrik, halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama, güveni kötüye kullanma, özel hayatın gizliliğini ihlal, devletin egemenlik alametlerini aşağılama, cumhurbaşkanına hakaret, devletin kurum ve organlarını aşağılama, kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme, hırsızlık, dolandırıcılık, müstehcenlik ve ses veya görüntülerin kayda alınması gibi suçlar gösterilebilir. Bu suçları bilişim suçu yapan etken eylemlerin bir kısmının veya tamamının ya da eylemlerin sonuçlarının bilişim alanında meydana gelmesidir.

İnternet ağının sahip olduğu sınırsız alan kullanıcılara neredeyse her yere erişme özgürlüğü tanımakta ve bu özgürlük de birtakım hukuk ihlalleri riski taşımaktadır. Bilişim alanında meydana gelen suçların bir kısmını da sosyal medya kullanımı ile işlenen bilişim suçları oluşturmaktadır. Yukarıda sayılan bilişim alanındaki suçlar ile bilişim sistemleri aracılığıyla işlenmiş suçlar da sosyal medya kanalı ile işlenmeye oldukça uygun fiillerdir. Sosyal medya, kullanıcılarına birbirleri ile yalnızca gerçek anlamda teller, modemler ve internet aracılığı ile olmayan, aynı zamanda da kişisel düzeyde bir iletişim kurmaları için alan sağlamaktadır. Kullanıcılar gün boyunca gelişigüzel bir biçimde düşüncelerini, evcil hayvanlarının ve sevdiklerinin fotoğraflarını ve hatta görüntülenmek için konser veya spor etkinliklerinin videolarını diğer kullanıcılarla paylaşabilmektedir. Kullanıcılar, dünyanın görmesi için en sıradan, günlük şeyleri bile anında yayınlatabilmektedirler. Bu teknolojik yeterlilik halkın anlık memnuniyet duygusunu tatmin ederken aynı zamanda da bazı risk ve sonuçları da beraberinde getirmektedir (Lavell, 2018).

2.6. Sosyal Medyaya Dair Bilişim Teknolojileri Terminolojisi ve İnternet Dünyasından

Doğan Yükümlülükler

2.6.1. Sosyal medyaya dair bilişim teknolojileri terminolojisi

Her ne kadar gelişen teknoloji insan hayatına büyük ölçüde nüfuz etmiş olsa da bilişim alanındaki teknik bilgileri detayları ile bilmek bu alanın uzmanı olmayan insanlar için pek mümkün olmamaktadır. Özellikle insan hayatına doğrudan etki eden hukuk alanının hâkim, savcı, avukat gibi uygulayıcılarının konuyu mümkün olduğu ölçüde anlaması ve uygulamaları buna göre şekillendirmesi suçun işleniş şeklinin tespit edilebilmesi ve yargılamanın hakkaniyetli bir şekilde devam edebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple soruşturma ve kovuşturma aşamalarını anlamaya yardımcı olacak ve tahkikata doğru yönü çizecek olan bazı terimleri açıklamak faydalı olacaktır.

2.6.1.1. Yer sağlayıcılar

5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 2. Maddesinde 'tanımlar' kısmında belirtildiği üzere, yer sağlayıcı "*Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişileri*" olarak ifade edilmektedir (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007). Daha basit bir şekilde açıklamak gerekirse eğer "internet ağı üzerinde barındırma hizmeti sağlayanlar" yer sağlayıcılardır. Örneğin Facebook, Youtube, Twitter vb. sosyal medya platformları birer yer sağlayıcıdır.

2.6.1.2. İçerik sağlayıcılar

Yine 5651 Sayılı kanunda belirtildiği üzere ‘içerik sağlayıcı’ “*İnternet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişileri*” ifade etmektedir (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007). Bu tanımı da “herhangi bir internet sitesine içerik sağlayan kişiler” olarak özetleyebiliriz. Örneğin Facebook’ta bir gönderi paylaşan, Twitter’da tweet atan, YouTube’da bir video hakkında yorum yapan kullanıcılar ilgili yorumları açısından içerik sağlayıcısı konumundadırlar.

2.6.1.3. Erişim sağlayıcılar

Erişim sağlayıcılar 5651 Sayılı kanunda “*Kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişiler*” olarak tanımlanmaktadır (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007). Farklı bir tanımla da erişim sağlayıcılar için internet ortamına erişim olanağı sağlayan işletmeciler diyebiliriz. Örnek olarak telekomünikasyon idareleri gösterilebilir.

Uluslararası alanda erişim sağlayıcılarına İnternet Servis Sağlayıcısı denilmektedir. İSS’ler bir başka deyişle, kendi bilgisayarlarını kullanıcıların internete ulaşabilmeleri için bir giriş kapısı olarak hizmete sunan internet süjesine verilen isimdir (Soysal, 2005).

2.6.1.4. IP (Internet Protocol) adresi

İnternet Protokol yani IP adresi, belirli bir ağa bağlı cihazların birbirini tanımak, birbirleriyle iletişim kurmak ve birbirlerine veri yollamak için kullandıkları, İnternet Protokolü standartlarına göre verilen adrestir (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 2007).

İnternet Protokolü (IP), verilerin internet ile bilgisayar üzerinden gönderilme şeklini tanımlayan bir protokoldür. Bir ağ üzerinden gönderilen veriler önce ağ geçitlerine iletilmek üzere paketlere ayrılır ve en sonunda, bu paketler hedef bilgisayara iletilir. IP, bu paketleri hedefe rastgele bir sırayla iletir, çünkü IP bağlantısız bir protokoldür (Sharma, 2013).

Basit bir tanım ile IP adresi, internete bağlanmak isteyen bilgisayarlara internet servis sağlayıcıları tarafından atanan benzersiz bir kimlik numarasıdır (Gedik, Bilişim Suçlarında IP Tespiti ile Ekran Görüntüleri Çıktılarının İspat Değeri, 2019). Bir IP adresi, noktalarla ayrılan dört rakamdan oluşur. İnternet’te trafiğin işlemesi bu IP adreslerine bağlıdır.

IP adresleri statik (sabit) ve dinamik (değişken) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Statik IP servis sağlayıcı tarafından verilen ve hiç değişmeyen bir adrestir. Sosyal medya, haber siteleri ve birçok kurumsal siteler, e-ticaret siteleri ve sunucular atanmış statik IP kullanmaktadırlar. Dinamik IP adresi ise, İnternet Servis Sağlayıcısı tarafından kullanıcıya her internete bağlandığında geçici olarak atanan değişken bir IP adresidir. Bilgisayarımız ya da cep telefonumuzdan başka bir yerde internete eriştiğimizde ya da modemi kapatıp açtığımızda farklı bir IP adresi atanmış olur (Statik Dinamik IP Adresleri Hakkında Bilinmesi Gerekenler, 2016).

IP adresinin soruşturma ve kovuşturma aşamalarındaki önemi faillere ulaşabilmek için tespit edilmesi gereken bir adres oluşundan kaynaklanmaktadır.

2.6.2. İnternet dünyasından doğan yükümlülükler

İnternet dünyasında meydana gelebilecek hak ihlalleri için başvurulabilecek mevzuatlardan bir tanesi de 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’dur. Bu kanun ile internete hukuki anlamda bir düzen verilmiştir. Bu sorumluluk ve yükümlülükleri dört öge açısından ele almak mümkündür.

2.6.2.1. İçerik sağlayıcının sorumluluğu

5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesinde;

“(1) İçerik sağlayıcı, internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü içerikten sorumludur.

(2) İçerik sağlayıcı, bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu değildir. Ancak, sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumludur.” denmiştir (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007).

Bu madde ile anlatılmak istenen içerik sağlayıcılar internet ağı içerisinde kullanıma sundukları ve bilişim alanında yer almasını sağladıkları her türlü içerikten hukuken sorumludur ve bu içeriklerin hukuki ve cezai sorumluluklarını üstlenmiş demektir.

2.6.2.2. Yer sağlayıcının yükümlülükleri

5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 5. Maddesinin ilk fıkrasında; *“Yer sağlayıcı, yer sağladığı içeriği kontrol etmek veya hukuka aykırı bir faaliyetin söz konusu olup olmadığını araştırmakla yükümlü değildir.”* denmiştir (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007). İnternet yer sağlayıcıları ile ilgili bu fıkradan anlaşılması gereken en önemli husus yer sağlayıcıları sağladıkları internet barınma alanında üretilen ve paylaşılan içeriklerden sorumlu değildirler. Hukuka uygunluk ya da hukuka aykırılık araştırması yapmaları gerekmemektedir.

Aynı kanunun 5. maddesinin 2. fıkrasında ise; “*Yer sağlayıcı, yer sağladığı hukuka aykırı içeriği bu Kanunun 8 inci ve 9 uncu maddelerine göre haberdar edilmesi hâlinde yayından çıkarmakla yükümlüdür.*” denmiştir (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007). Bu fıkra, ilk fıkradaki yer sağlayıcının içerik kontrolü yapma yükümlülüğü olmadığı genel kuralına bir istisna niteliğindedir. Buna göre, yer sağlayıcılarının sorumluluğu yalnızca kendilerine hukuka aykırı bir içerik olduğu yönünde bildirim yapıldıktan sonra başlamaktadır. Bu bildirim yetkili makam ya da hak sahipleri tarafından yapılabilmektedir. Burada bahsedilen ‘yetkili makam’ Başkanlık (Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı), Başkan (Telekomünikasyon İletişim Başkanı) ve adli makamları, ‘hak sahipleri’ ise hakları ihlal edilen kişileri ifade etmektedir.

Kanunun 5. maddesinin 3. ve 4. fıkrasında yer sağlayıcılarının diğer yükümlülükleri şöyle ifade edilmiştir;

(3) *Yer sağlayıcı, yer sağladığı hizmetlere ilişkin trafik bilgilerini bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere yönetmelikte belirlenecek süre kadar saklamakla ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamakla yükümlüdür.*

(4) *Yer sağlayıcılar, yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde yaptıkları işin niteliğine göre sınıflandırılabilir ve hak ve yükümlülükleri itibarıyla farklılaştırılabilirler.*

Bu maddenin son fıkrasında ise yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcılarına uygulanacak yaptırımlar belirtilmiştir;

(6) *Yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya bu Kanundaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında Başkan tarafından on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.*” (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların

Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007)

2.6.2.3. Erişim sağlayıcının yükümlülükleri

5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 6. Maddesi erişim sağlayıcının yükümlülüklerini düzenlemiştir. İlk fıkrada;

“(1) Erişim sağlayıcı,

a) Herhangi bir kullanıcısının yayınladığı hukuka aykırı içerikten, bu Kanun hükümlerine uygun olarak haberdar edilmesi halinde (...) erişimi engellemekle,

b) Sağladığı hizmetlere ilişkin, yönetmelikte belirtilen trafik bilgilerini altı aydan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere yönetmelikte belirlenecek süre kadar saklamakla ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamakla,

c) Faaliyetine son vereceği tarihten en az üç ay önce durumu Kuruma, içerik sağlayıcılarına ve müşterilerine bildirmek ve trafik bilgilerine ilişkin kayıtları yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olarak Kuruma teslim etmekle,

ç) Erişimi engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri almakla yükümlüdür.” denmiştir (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007). Bu fıkranın (a) bendinden de anlayacağımız üzere, erişim sağlayıcıları da aynı yer sağlayıcıları gibi herhangi bir kullanıcısına ait hukuka aykırı içerikten haberdar edilmedikleri durumlarda bu içeriklerden ve kanuna aykırı davranıştan sorumlu değildir.

Maddenin 2. Fıkrasında yer alan *“Erişim sağlayıcı, kendisi aracılığıyla erişilen bilgilerin içeriklerinin hukuka aykırı olup olmadıklarını ve sorumluluğu gerektirip*

gerektirmedigini kontrol etmekle yükümlü değildir.” ifadesi de aynı şekilde erişim sağlayıcının, erişimini sağladığı içeriklerin hukuka uygunluk denetimini yapmakla yükümlü olmadığı genel kuralını belirtmektedir.

Maddenin son fıkrasında erişim sağlayıcının yükümlülüklerine uymadığı takdirde karışılacağı yatırım *“Birinci fıkranın (b), (c), (ç) (...) bentlerinde yer alan yükümlülüklerden birini yerine getirmeyen erişim sağlayıcısına Başkan tarafından onbin Yeni Türk Lirasından ellibin Yeni Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.”* şeklinde ifade edilmiştir (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007).

2.7. Sosyal Medyada Gizlilik Ayarları, Kişilik Hakkı İhlalleri ve Kullanıcıların Paylaşım İradeleri

2.7.1. Sosyal medyada gizlilik ayarları

Varsayılan ayar olarak çoğunlukla sanal ortamda sosyal medya profilleri ve gönderileri herkesin erişimine açık konumdadır. Herkesin erişimine açık olması, internet bağlantısına sahip her kullanıcının bunları görüntüleme yetkisinin olduğu anlamına gelmektedir. Fakat bu varsayılan özellik platformlar arası değişiklik gösterebilmektedir. Bazı sosyal medya platformları kullanıcılarına gizlilik ayarları ile korunan ‘gizli hesap’ seçeneği de sunmaktadır. Bu, sosyal medya kullanıcısının profilini herkesin erişimine açık bir konumda tutabileceği gibi, eğer isterse profile olan erişimi kısıtlayabileceği anlamına gelmektedir. Herkesin erişimine açık olmayan, kısıtlanmış (gizli) profillere ait bilgiler ve içerikler yalnızca profil sahibi tarafından onaylanmış kullanıcılar tarafından görüntülenebilmektedir.

Sosyal medya profillerinin herkesin erişimine açık ya da kısıtlı olmasının yarattığı bir diğer fark da hukuk alanında kendisini göstermektedir. Zira bir profile ait bir verinin alınması, kaydedilmesi veya başka bir yerde kullanılması hususlarının yol açtığı hak ihlalleri, o profilin

herkesin erişime açık olması ya da erişime kısıtlanmış olması noktasında farklı değerlendirilecektir. Nitekim Yargıtay’ın bu tartışmalı husus ile alakalı bir kararı şöyledir; Facebook kullanıcısı mağdurun fotoğraflarını izinsiz kullanan sanık hakkında, hükme esas alınan ‘özel hayatın gizliliğini ihlal ve kişisel verileri hukuka aykırı ele geçirme’ suçlarından yerel mahkemece verilen mahkûmiyet kararı Yargıtay 12. Ceza Dairesi tarafından “*Katılanın, Facebook’taki profil resmi, katılanın başkalarınca görülmesi ve bilinmesini istemediği, hukuk tarafından gizliliği ve korunması temel bir şahsiyet hakkı kabul edilmiş özel yaşam alanına ilişkin görüntü olarak değerlendirilemez. Atılı özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun yasal unsurları itibarıyla oluşmamıştır. Türk Ceza Kanunu’nun 136. maddesindeki verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu yönünden değerlendirme yapıldığında ise katılanın Facebook hesabındaki resmi kişisel veri kapsamında kabul edilebilir ise de; sanığın, resmi, katılanın internette Facebook hesabındaki herkese açık profil resminden elde etmesi ve katılana ait başkaca bir kişisel bilgiye yer vermeden kendi Facebook hesabına koyması nedeniyle hukuka aykırı olarak ele geçirme ve yaymadan da söz edilemeyeceğinden, beraatı yerine yazılı düşüncelerle mahkûmiyetine karar verilmesi kanuna aykırıdır.*” denilerek bozulmuştur. Bu karardan anlıyoruz ki sosyal medya platformlarının kullanıcılarına sundukları gizlilik ayarları, icrası gerçekleştirilen eylemlerin hedef aldığı değerlerin ve verilerin hukuk sahasında kişisel veri kapsamı içinde yer alıp almayacağı hususunda belirleyici rol oynayabilmektedir.

2.7.2. Sosyal medyada kişilik hakkı ihlalleri

Sosyal medya kullanımının herkese açık olması ve kullanmak için belli bir uzmanlığın gerekmemesi bazı suç teşkil eden fiillerin işlenmesini günlük hayata göre daha kolay kılmıştır. Kullanıcıların, sosyal medyada diğer kullanıcılarla, belirli bir grupla yahut kamuoyuyla (üçüncü kişilerle) paylaştıkları ve bu yolla erişilebilir hâle getirilmiş olan ilgileri, düşünceleri, duyguları, kişisel hâl ve durumları, siyasî eğilimleri, fotoğrafları, videoları, yazı ve yazışmaları, yorumları, fikir ve sanat eserleri, kimi zaman ticarî ve meslekî faaliyetleri, mal ve hizmetleri ve

benzeri değerleri, genel olarak 'içerik' (content) adını alır. Kullanıcıların, oluşturdukları bu sosyal medya içerikleriyle kimi zaman diğer kişilerin, başta şeref ve haysiyet ile özel hayatın gizliliği olmak üzere, hürriyet, ad (isim), resim, ses ve iktisadî bütünlüğe ilişkin değerler gibi kişisel değerlerini ve dolayısıyla kişilik haklarını ihlâl ettikleri bilinmektedir (Akkurt, 2017). Kişinin manevi dünyasını ve kişilik değerlerini hedef alan olumsuz davranışlar kişilik hak ihlali olarak ifade edilmektedir. Gizlilik ayarları ile korunan ve ancak belli kişilerin ulaşımına izin verilen verilerin, izin verilenlerden başkalarının kullanımı hukuka uygun değildir. Çünkü rıza ancak belli kişilerin kullanımı için geçerlidir. Bunlar dışı kişilerin erişiminin engellenmiş olması da bunun göstergesidir. Zaten belli kişi dışındaki kişilerin erişim izni olmadığı için bu verilere erişmesi ancak hukuk dışı olarak bazı güvenlik açıklarından yararlanılması veya bilişim teknolojilerinin kullanımı ile mümkündür (Kaya, 2015).

Gizlilik ayarları ile korunmayan, herkesin erişimine açık sosyal medya profillerine ait veriler ve paylaşımlar açısından ise kullanıcıya ait rızanın kapsamı tartışmalıdır. Herkesin erişimine açık bu profildeki verilerin başkaları tarafından kullanılabilmesinin hukuka uygun olabilmesi için, profil sahibinin rızasının sınırı araştırılırken kişisel bilgilerin ve verilerin kullanım amacının ve kullanım biçiminin iyi değerlendirilmesi gerekir.

2.7.3. Sosyal medya kullanıcılarının paylaşım iradeleri

Sosyal medya kanalıyla bir suç işlendiğinde karşılaşılan en büyük sorun kullanıcının suç teşkil eden söz konusu içerikten sorumlu olup olmadığını tespit etme noktasında yaşanmaktadır. Sosyal medya platformları kullanım amacına paralel olarak kullanıcılarına paylaşım yapma, yorum yapma, beğenme, bir başkasının paylaşımını yeniden paylaşma, engelleme gibi seçenekler sunmaktadır. Dolayısıyla kullanıcılar kendi içeriklerini üretip paylaşabildikleri gibi aynı zamanda da başkalarına ait olan içerikleri beğenme, yeniden paylaşma ve onlara yorum yapma olanağına da sahiptirler.

5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da içerik sağlayıcının, yani dar anlamda bilişim alanı kullanıcılarının sorumluluklarını belirtirken “*İçerik sağlayıcı, bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu değildir.*” İfadesi kullanılmıştır. Genel kural kullanıcıların sadece kendi paylaşımlarından ve içeriklerinden sorumlu olacağı yönünde olsa da aynı kanunda “*Ancak, sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumludur.*” ifadeleri de yer almıştır (İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007). Bu ifadelerden sosyal medya kullanımı açısından anlaşılması gereken, kullanıcıların yalnızca kendi paylaşımlarından sorumlu olacağı ve ancak paylaşımın hangi bağlam içinde yapıldığı ve paylaşımın sunuş biçimi gibi değişkenlere bakıldığında kullanıcının söz konusu içeriğe katıldığı ve benimsediği anlaşılıyorsa o paylaşımı kendisi yapmış gibi sorumlu olacaktır.

Birinci kullanıcı tarafından sosyal medya alanında üretilmiş ve suç olduğu tespit edilmiş içerikleri beğenen ya da paylaşan ikinci kullanıcının bu eylemlerine yönelik iradeleri suçun manevi unsurlarından ‘kasıt’ı oluşturacağı için büyük önem arz etmektedir. Fakat ikinci kullanıcının ikrarı ya da inkârı dışında bu eylemlere yönelik iradeleri şüpheyi yer bırakmayacak bir şekilde tespit edilemeyeceği için uygulamada bu hususta kesin karara varılamamıştır. Bazı kararlarda hak ihlaline sebep olan içerikleri paylaşan ve beğenen ikinci kullanıcı bizzat içeriğin sahibi gibi değerlendirilirken, bazılarında da suçu yayma ya da övme amacı taşımadığı düşünülerek paylaşan ya da beğenen ikinci kullanıcı açısından suç teşkil eden bir eylem gerçekleşmediği yönünde değerlendirmeler yapılmıştır. Burada ayırıcı olan kriter ikinci kullanıcının kastını belirleyebilmektir ve iradenin ne olduğuna yönelik kesin, ispat edici bir durum yok ise. “*Şüpheden sanık yararlanır*” ilkesi gereğince kasıt ispatlanmadan ceza verilememesi gerektiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Yargıtay 18. Ceza Dairesi'nin 2015/10377 Esas ve 2015/12777 Karar numaralı kararında; *“Sanığın, Twitter adlı sosyal paylaşım sitesinde diğer sanık tarafından paylaşılan hakaret içeren Tweet'i ReTweet'lediğinin kendi ikrarı ile de sabit olması karşısında, kamu görevlisine görevinden dolayı zincirleme şekilde hakaret suçunun unsurları itibariyle oluştuğu gözetilmeden, sanığın mahkumiyeti yerine beraat kararı verilmesi kanuna aykırı ... görüldüğünden hükmün bozulmasına”* karar vermiştir. Bu olayda hakaret suçuna konu olduğu tespit edilmiş bir içeriği yeniden paylaşan ikinci kullanıcı yargılama esnasında bunu ikrar etmiştir ve içeriğin sahibi, birinci kullanıcı gibi içerikten kendisine aitmiş gibi sorumlu olmuştur. Buradaki ikrar kastı şüpheyi yer bırakmayacak bir şekilde tespit etmiştir (Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 2015).

2.8. Sosyal Medyanın Yargı Süreci

2.8.1. Tahkikatın başlatılması

Ceza yargılamasının ilk aşaması olan soruşturma aşaması CMK'ya göre yetkili mercilerin suç şüphesini öğrenmesinden itibaren başlayan ve iddianamenin kabul edilmesine kadar geçen aşamayı ifade eder. Kovuşturma aşaması mahkeme tarafından yönetilir ve bu aşamaya geçildiğinde artık bir ceza davası başlamış demektir. Soruşturma aşamasının önemi de burada karşımıza çıkmaktadır; suç şüphesinin ve elde edilen delillerin şüpheli ya da şüpheliler hakkında ceza davasının açılmasını gerektirir nitelikte olup olmadığı tespit edilir.

Soruşturma aşamasının yetkili mercileri, Cumhuriyet Başsavcılığı ve kolluk makamı bir suç şüphesini re'sen (kendiliğinden, bağımsız olarak) öğrenebileceği gibi kendilerine bildirim yapılması yolu ile de öğrenebilmektedirler. Yetkili mercilere yapılacak bu bildirim ihbar veya şikâyet yoluyla yapılmaktadır. İhbar suç teşkil eden bir olayın veya suç şüphesinin yetkili mercilere bildirilmesi işlemidir. Herkesin ihbarda bulunma hakkı vardır. Fakat kanunun belirlediği bazı durumlarda soruşturmanın başlayabilmesi için bizzat o fiilden zarar gören

kişinin başvurusu, şikâyeti aranmaktadır. Şikâyet hakkı sadece o suçtan zarar gören kişinin veya kişilerin kullanabileceği bir haktır.

Türkiye’de sosyal medya ile ceza hukuku arasındaki ilişki bağlamında, sosyal medya vasıtası ile işlenen suçların soruşturma ve kovuşturması için ayrıca bir yasa veya kanun maddesi bulunmamaktadır. Devamlı surette gelişen ve değişen bilişim alanının bir parçası olan sosyal medya için farklı bir mevzuat geliştirmek bu alanın değişken tabiatı gereği pek mümkün görünmemektedir. Sosyal medyada var olan bir suç şüphesi için yapılacak soruşturma da aynı şekilde başlamaktadır. Suç şüphelisi hakkında bir ihbarın veya şikâyetin yetkili mercilere bildirilmesi gerekir. CMK’nın 160. maddesine göre; “*Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.*” (Ceza Muhakemeleri Kanunu, 2004) Daha sonra cumhuriyet savcısı emrindeki kolluk makamlarını da kullanarak maddi gerçeği ve kamu davasını gerektirir bir durumun tespitini araştırır.

Kolluk makamları, sosyal medyayı internette yer alan suç faaliyetlerini ya da çevrimdışı işlenmiş suçları araştırmak için kullanabilmektedirler. Her iki durumda da kolluk kuvvetleri sosyal medyayı bir delil biriktirme ve toplama aracı olarak kullanmakta ve onu suçların delillerini barındıran bir yer olarak görmektedir (McGhee, 2014). Türkiye’de Bilişim suçları ile mücadelede kolluk makamları diğer suçlardan farklı olarak bir yöntem geliştirilmiş ve Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde 2011 yılında ‘sanal devriye’ birimi açılmıştır. İnternet üzerindeki suç unsuru oluşturabilecek konulara ilişkin "sanal devriye" adı altında 24 saat denetimler yapan birim, özellikle çocuk pornografisi ve benzeri konulara ilişkin internet sitelerine giren kişileri belirleyip, internet üzerindeki işlemlerini takibe almaktadır. Birim, bu şekilde herkesin kullandığı, kişilerin zarar görmediği bir sanal dünya ortamı sağlamayı amaçlamaktadır (Bilişim suçları için sanal devriye, 2011).

2.8.2. Tahkikatın güvenilirliği

Ceza muhakemesinde ispat sistemi ve buna bağılı olarak delillerin değeriendirilmesi, tarihsel gelişim içinde çeşitli aşamalardan geçerek bugünkü siste-mine ulaşmıştır. Günümüz ceza muhakemesinde ispat konusunda kabul edilen sistem, “vicdani delil/ispat sistemi”dir. Anayasamızın 138/1.maddesinde yer alan “*Hâkimler... vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler*” düzenlemesi ile 5271 sayılı CMK’nın 217/1. maddesinde yer alan “*...deliller hâkimin vicdani kanaatiyle serbestçe takdir edilir*” şeklindeki düzenleme, ceza muhakemesi hukumumuz bakımından da “vicdani delil sistemi”nin benimsendiğini göstermektedir (Gedik, Ceza Muhakemesinde Hakimin Delilleri Değeriendirme Serbestliği (CMK m. 217), 2019). Yani Türk ceza yargılamasının sisteminde suçlu olma durumunun ne tür bir delille ispat edilmesi gerektiği yasayla bir kurala bağlanmamıştır. Her suç her türlü ispatla kanıtlanabilmektedir.

2.8.2.1. IP adresi tespiti ve diğer araştırmalar

Şüpheli veya şüpheliler hakkında soruşturma başlatıldığında, eğer şüpheli üzerine atılı suçlamayı kabul etmiyor ve inkâr ediyorsa bu durumda iddia makamının iddialarını şüpheyeye yer bırakmayacak şekilde ispatlaması gerekmektedir. Uygulamada sosyal medyada işlenen bilişim suçlarının faillerine ulaşabilmek için en sık kullanılan yöntem doğrudan internet kullanıcısının lokasyon bilgilerine götüren ‘IP adresi tespiti’ yöntemidir. Soruşturmada yol alınması, en nihayetinde delillendirilmesi noktasında IP kayıtlarının düzenli ve doğrulanabilir/kanıtlanabilir şekilde tutulmuş olmasının da önemi büyüktür. IP adresi belirlenmeye çalışılırken, zaman bilgilerine (tarih, saat, dakika, saniye) ve yurtdışından temin edilecekse saat farkına da dikkat edilmelidir. Yanlış bildirilen bir IP numarası, soruşturmanın seyrini değeriştirebildiği gibi olayla ilgisi olmayan kişi/kişilerin şüpheli veya sanık olmasını da sonuçlayabilmektedir (Gedik, Bilişim Suçlarında IP Tespiti ile Ekran Görüntüleri Çıktılarının İspat Değeri, 2019). Bu sorun gözetilerek 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında

Kanun'da erişim ve yer sağlayıcılara sağladıkları hizmetle ilgili trafik kayıtlarını saklama ve bu bilgilerin doğruluğunu sağlama yükümlülüğü verilmiştir. Ancak belirtmek gerekir ki; muhatap yurtdışı merkezli ve Türkiye temsilciği yok ise IP numarasının tespiti ancak “Uluslararası Adli İstinabe” yoluyla mümkündür. Bununla birlikte ABD merkezli sosyal ağlar (Facebook, Twitter, YouTube), sınırlı bazı suçlar dışında istinabe yoluyla trafik bilgi taleplerini karşılamamaktadır (Gedik, Bilişim Suçlarında IP Tespiti ile Ekran Görüntüleri Çıktılarının İspat Değeri, 2019).

IP adresi tespit edildikten sonra bu adres kullanılarak bu internet kullanıcısına ait kişisel bilgiler edinilmesi aşamasına geçilir fakat bu aşamada IP adresinin tespit edilmiş olması tam olarak yeterli değildir. Zira IP adresinin sahibi kullanıcı belirlenip soruşturma dosyası içerisinde hemen şüpheli konumuna getirilse de uygulamada da görüldüğü üzere bu kullanıcının suçun faili olmadığı gibi meydana gelen olaydan da haberdar olmama ihtimali bulunmaktadır. Bu ihtimal de soruşturmaya dair elde edilen bu delillerin iyice araştırılmasını ve başkaca deliller de kullanılarak ispatın daha da özelleştirilmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla bu şüphenin ortadan kalkması ve hüküm kurulabilmesi için IP adresi tespiti sonucunda ulaşılan kullanıcının mümkün ise elektronik cihazlarında içerik incelemesi yapılmalıdır. Bunun için “arama ve el koyma” tedbirlerinin alınması gerekmektedir fakat bu tedbirlerin kişilerin özel hayatlarının gizliliğini ve kişisel bilgilerini son derece ihlal eden uygulamalar oldukları aşikardır. Arama ve el koyma tedbirlerinin hukuka uygun ve kişilerin hak ve özgürlüklerini ihlal etmeyecek şekilde dengeli olması için CMK'da koşulları gösterilmiştir. CMK'nın 134. maddesinde; “*Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada, somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması halinde, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılmasına, bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesine (...)*

karar verilir.” denmiştir ve arama ve el koymanın koşullarının kuvvetli şüphenin varlığını ve başka bir şekilde delil elde etmenin mümkün olmadığı durumları olduğuna işaret etmiştir.

Bütün bu anlatılanlar ışığında, IP adresi tespitin failin belirlenmesi noktasında tek başına yeterli olmadığını ve bu tespitin yanında başkaca delillere de ihtiyaç duyulacağı, dolayısıyla IP adresi tespitin sadece bir ilk adım olabileceği açıktır. Yargıtay 12. Ceza Dairesi bir kararında *“Sanığın atılı suçu işlemediğini savunduğu, katılan şirketin hesabından alındığı belirtilen paranın sanık tarafından alındığına veya sanığın hesabına aktarıldığına ilişkin maddi delil ve tanık beyanı bulunmadığı ve sanık Sanık S.K’nin katılan tarafa ait paranın çekilmesi için şifre bilgilerinin gönderildiği telefon hattını kullandığı iddia olunan diğer Sanık S.A’yı tanımadığı ve yakınana ait internet bankacılığı hesabına girilmek suretiyle paranın başka hesaplara aktarılmasında kullanılan bilgisayarın Sanık S.K’nin internet cafe olarak kullandığı işyerindeki bilgisayar olmasının tek başına sanığın atılı suçu işlediğini ispata yetmeyeceği gözetildiğinde; sanığın atılı hırsızlık suçunu işlediğine dair delillerin nelerden ibaret olduğu karar yerinde denetime olanak sağlayacak şekilde açıklanmadan, “ ... söz konusu IP numarasının kullanıldığı bilgisayarın sanık S.K’nin işletmekte olduğu internet kafede kullanıldığı...” şeklindeki yetersiz gerekçeyle Sanık S.K’nin atılı suçtan mahkûmiyetine karar verilmesi, yasaya aykırıdır.”* şeklinde karar vermiştir.

2.8.2.2. Bir delil olarak ekran görüntüsü çıktıları

Ekran görüntüsü, bir ekranda o an var olan görüntünün sadece o anlık fotoğrafının çekilmesi işlemi sonucunda elde edilen görüntüdür. Bu fonksiyon bilgisayar, cep telefonu, tablet vb. gibi elektronik cihazlarda kullanılabilir. Özellikle bir hak ihlali meydana gelme olasılığı fazla olan Twitter, Facebook, Instagram gibi sosyal medya platformlarından alınan ekran görüntülerinin çıktıları sıklıkla soruşturma ve kovuşturma dosyalarına girmekte ve delil olarak taraflar tarafından öne sürülmektedir. Fakat ekran görüntüleri üzerinde kolayca değişiklik yapılabilen, manipülasyona açık görüntülerdir. Dolayısıyla tek başına bir ekran

görüntüsünün hükme esas alınarak delil olarak değerlendirilmesi tahkikatın eksik yapıldığı anlamına gelecektir. Bunun önüne geçmek için çıktısı alınan ekran görüntüsü ile bu çıktının ait olduğu iddia edilen içeriğin aynı olup olmadığı yönünde araştırma yapılmalı, gerekirse bilirkişilere, bilişim uzmanlarına başvurulmalıdır. Bu aşamada hızlı hareket edilmesi önemlidir; zira, örneğin şikâyetin dayanağını oluşturan profil her an kapatılabilir veya örneğin internet üzerinden yapılan dolandırıcılığa konu ilan kaldırılabilir veya site kapatılabilir. Bu tür bir tehlikeyi bertaraf etmek ve iddiasını güçlendirmek adına mağdur olan kişi, şikâyetle bulunmadan önce 1512 sayılı Noterlik Kanunu’nun 198/A maddesi uyarınca elektronik tespitte bulunabileceği gibi adli bilişim uzmanı yardımıyla da ekran görüntüsünü alabilir (Gedik, Bilişim Suçlarında IP Tespiti ile Ekran Görüntüleri Çıktılarının İspat Değeri, 2019). Türkiye Noterler Birliği’nin sağladığı bu hizmete “*e-tespit*” hizmeti denmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmanın evrenini İstanbul Barosu'na kayıtlı avukatlar oluşturmaktadır. Anket çalışması ile İstanbul Barosu'ndan 211 avukata ulaşılmıştır. Bu çalışmada araştırmacı tarafından yapılandırılmış sosyodemografik bilgi formu ve 15 sorudan oluşan anket kullanılmıştır.

Sosyodemografik bilgi formu 19 sorudan oluşmaktadır. Bu formdaki soruların bir kısmı yaş, cinsiyet, medeni durum, aylık gelir, eğitim durumu, mezun olunan üniversite ve avukatlık mesleğindeki fiili çalışma süresine ilişkin soruları, bir kısmı avukatların hangi sosyal medya platformlarını ne kadar süredir kullandıkları, sosyal medyada ne kadar vakit geçirdikleri ne sıklıkta paylaşım yaptıklarına ilişkin soruları, bir kısmı ise daha önce sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alıp almadıklarını, yer aldılar ise sosyal medyadan elde edilen delilin ne olduğunu, delilin hangi sosyal medya platformundan elde edildiğini, delilin karara bir etkisi olup olmadığını, delil hakkında hukuka uygunluk araştırması yapılıp yapılmadığını ve bu hukuka uygunluk araştırmasının sonucunda delilin dosyadan çıkarılıp çıkarılmadığını tespit etmeye yönelik soruları kapsamaktadır.

Anket formu 15 sorudan oluşmaktadır. Bu formdaki soruların şıkları 3'lü Likert olarak hazırlanmıştır ve bu şıklar; "Katılıyorum", "Kararsızım" ve "Katılmıyorum" şeklindedir. Bu formda toplam 15 soru bulunmaktadır ve sorular avukatların, sosyal medyadan elde edilen verilerin ceza yargılamasında delil olarak kullanılması ve başka bir yerde kullanılması arasındaki farkı, herkesin erişimine açık ve kısıtlı sosyal medya hesaplarından paylaşılan içeriklerin başka yerde paylaşılması arasındaki farkı, sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak güvenilirliği, sosyal medyadaki bir içeriği paylaşmanın veya beğenmenin hangi iradeleri yansıttığı hakkındaki görüşlerini araştırmıştır. Bu sorular 4 alt gruba ayrılarak incelenmiştir. Birinci grup avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin başka bir yerde kullanılmasına ilişkin görüşlerini, ikinci grup avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak

kullanılmasına ilişkin görüşlerini, üçüncü grup avukatların sosyal medya kullanıcılarının paylaşım iradelerine ilişkin görüşlerini, dördüncü grup ise avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin ispat gücüne ilişkin görüşlerini araştırmıştır.

Anket formunun devamına ise üçüncü bir form olarak tek soruluk bir öneri formu eklenmiş ve avukatlardan sosyal medyadan elde edilen verilerin ceza yargılamasında delil olarak kullanılması ya da kullanılmaması yönündeki görüş ve önerilerini kısaca belirtmeleri istenmiştir.

Demografik veri formu, anket formu ve öneri formu tek bir çalışmada toplanmış ve online (çevrimiçi) katılım sağlanacak şekilde hazırlanmıştır. Online katılımı sağlamak için katılımcılara katılım bağlantısını elektronik posta, WhatsApp anlık mesajlaşma programı ve sosyal medya (Facebook ve Twitter) kullanılarak ulaştırılmıştır. Anket için bir açıklama metni hazırlanmış ve bu açıklama metninde katılımcılara anketin gönüllülük esasına dayandığı, tamamen anonim olduğu, hiçbir kişisel veri talep etmediği bilgileri verilmiştir. Katılımcılara soruları cevaplandırmaya başlamadan önce bir onay metni sunulmuş, “Açıklama kısmında yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce katılımcılara verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum, anladım.” için “Kabul ediyorum” seçeneği verilmiş ve kabul eden katılımcılar demografik veri formu ile devam ederek araştırma sorularını cevaplandırmaya başlamıştır.

Online anket çalışması 27 Şubat-15 Mayıs 2020 tarihleri arasında çevrimiçi dolaşımda kalmış ve katılımcı kabul edilmiştir. Bu süre içerisinde elde edilen bulguları değerlendirmek için IBM SPSS 26 (Statistical Package for the Social Sciences) programı kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bulgular bölümünde 211 katılımcıdan elde edilen verilerin istatistik analizlerine yer verilmiştir. İlk aşamada katılımcıların demografik özellikleri incelenmiş ve dağılımlarına göre frekans dağılımları, puan ortalamaları, standart sapmaları ve yüzdelik dağılımları hesaplanmıştır. İkinci aşamada katılımcıların anket formunda bulunan ve 3'lü Likert olarak hazırlanan 15 adet soruya verdikleri cevaplar aynı tabloda birleştirilmiş ve “Katılıyorum”, “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” seçeneklerine göre verilen cevaplar analiz edilip yüzdelik dağılımları belirlenmiştir. Daha sonra 15 soruya verilen cevaplar ayrı ayrı cinsiyet, avukatlık mesleğinde geçirilen fiili çalışma süresi, ne zamandır sosyal medya kullandıkları, sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süre, sosyal medyadaki paylaşım sıklıkları ve sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldıkları bir olguda avukat olarak görev alıp almamaları açısından normallik testine tabi tutulmuş ve bu bağımlı değişkenin sayılan faktörlere göre dağılımının normal olup olmadığı tespit edilmiştir. Normal dağılım göstermeyen veriler non-parametrik Mann-Whitney U testi ile değerlendirilmiştir ve istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösteren sonuçlar tablolara verilmiştir.

4.1. Avukatların Sosyodemografik Verilerine İlişkin Bulgular

Tablo 1’de avukatların yaş ortalamaları, standart sapmaları, aralık değerleri ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 1: Avukatların cinsiyete göre yaş ortalamaları, standart sapmaları, aralık değerleri ve yüzdelik dağılımları

Cinsiyet	Mean	N	Std. Deviation	Min.	Max.	%
Kadın	30,24	129	7,477	23	58	61,1%
Erkek	31,39	82	8,573	23	62	38,9%
Toplam	30,69	211	7,921	23	62	100,0%

Anket çalışmasında yer alan toplam katılımcı sayısı 211’dir. Bunların 129’u (%61,1) kadın, 82’si (%38,9) erkektir. Hesaplama sonucunda kadın katılımcıların yaş ortalamasının

30,24, erkek katılımcıların yaş ortalamasının 31,39 olduğu görülmüştür. Katılımcılar arasındaki en küçük yaş 23, en büyük yaş ise 62'dir. Bu veriler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 2'de avukatların medeni durumu ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 2: Avukatların cinsiyete göre medeni durumu ve yüzdelik dağılımları

			Kadın	Erkek	Toplam
Medeni Durum	Evli	Count	39	16	55
		%	18,5%	7,6%	26,1%
	Bekar	Count	90	66	156
		%	42,7%	31,3%	73,9%
Toplam	Count		129	82	211
	%		61,1%	38,9%	100,0%

Katılımcıların 55'i (%26,1) evli, 156'sı (%73,9) bekar olduğu gösterilmektedir. Evli katılımcıların 39'u (%18,5) kadın, 16'sı (%7,6) erkek; bekar katılımcıların ise 90'ı (%42,7) kadın, 66'ı (%31,3) erkektir.

Tablo 3'te avukatların eğitim durumlarına göre aylık gelirleri ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 3: Avukatların eğitim durumlarına göre aylık gelirleri ve yüzdelik dağılımları

			0-5.000 TL	5.000-10.000 TL	10.000 TL ve üstü	Toplam
Eğitim Durumu	Lisans	Count	117	56	15	188
	Mezunu	%	55,5%	26,5%	7,1%	89,1%
	Yüksek	Count	7	14	2	23
	Lisans Mezunu	%	3,3%	6,6%	0,9%	10,9%
Toplam	Count		124	70	17	211
	%		58,8%	33,2%	8,1%	100,0%

Tablo 3’te katılımcıların 188’i (%89,1) lisans mezunu, 23’ü (%10,9) yüksek lisans mezunu olduğunu belirtmiştir ve katılımcılar arasında doktora mezunu bulunmamaktadır. Katılımcıların 124’ü 0-5.000 TL, 70’i 5.000-10.000 TL ve 17’si 10.000 TL üzeri aylık gelire sahip olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4’te avukatların fiili çalışma süreleri frekans dağılımı ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 4: Avukatların fiili çalışma süreleri frekans dağılımı ve yüzdelik dağılımları

	Frequency	%	Valid %	Cumulative %
0-2 Yıl	63	29,9	29,9	29,9
2-5 Yıl	78	37,0	37,0	66,8
5-10 Yıl	38	18,0	18,0	84,8
10-20 Yıl	16	7,6	7,6	92,4
20 Yıl ve üzeri	16	7,6	7,6	100,0
Toplam	211	100,0	100,0	

Katılımcıların avukatlık mesleğinde geçirdikleri fiili süre değerlendirildiğinde Tablo 4’e göre ankete katılan avukatların çoğunlukla 2-5 yıl arası mesleki tecrübeye sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Tablo 5’te avukatların çalışma alanları ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 5: Avukatların çalışma alanları ve yüzdelik dağılımları

	N	%
Özel Hukuk	180	69,2%
Kamu Hukuku	80	30,8%
Toplam	260	100,0%

Demografik veri formunun 8. Sorusu olan “*Hukukun hangi alanlarında çalışıyorsunuz?*” çoklu yanıt olanağı barındırmaktadır. Katılımcılar “Özel Hukuk” ve “Kamu Hukuku” seçeneklerinden yalnızca bir tanesini işaretleyebilecekleri gibi iki seçeneği de işaretleme olanağına sahiptirler. Katılım sonucunda analiz edilen avukatların çalışma alanları Tablo 5’te gösterilmiştir. Buna göre; katılımcılar %69,2 oranında özel hukuk alanında, %30,8

oranında ise kamu hukuku alanında çalışmaktadırlar. Bu tabloda çoklu yanıt ‘multiple responses’ kullanıldığı için N (kişi sayısı) örneklem hacmini geçmektedir.

Tablo 6’da avukatların kullandıkları sosyal medya platformları ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 6: Avukatların kullandıkları sosyal medya platformları ve yüzdelik dağılımları

	N	%
Twitter	163	19,9%
Facebook	109	13,3%
Instagram	189	23,1%
YouTube	153	18,7%
WhatsApp	204	24,9%
Toplam	818	100,0%

Demografik veri formunun 9. Sorusu olan “Hangi sosyal medya platformlarını kullanıyorsunuz?” çoklu yanıt olanağı barındırmaktadır. Katılımcılar bir veya birden fazla seçeneği işaretlemişlerdir. Analiz edilen cevaplar Tablo 6’da gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların en çok kullandıkları sosyal medya platformunun %24,9’la WhatsApp olduğu görülmüş ve onu Instagram, Twitter, YouTube, Facebook’un takip ettiği tespit edilmiştir. “Diğer” seçeneğini işaretleyen 10 avukat ise LinkedIn kullandıklarını bildirmişlerdir fakat LinkedIn tabloya dahil edilmemiştir. Bu tabloda çoklu yanıt ‘multiple responses’ kullanıldığı için N (kişi sayısı) örneklem hacmini geçmektedir.

Tablo 7’de avukatların ne zamandır sosyal medya kullandıklarının cinsiyete göre yüzdelik dağılımı incelenmiştir.

Tablo 7: Avukatların ne zamandır sosyal medya kullandıklarının cinsiyete göre yüzdelik dağılımı

			Kadın	Erkek	Toplam
Ne zamandır sosyal medya kullanıyorsunuz?	0-2 Yıl	Count	1	1	2
		%	0,5%	0,5%	0,9%
	2-5 Yıl	Count	11	5	16
		%	5,2%	2,4%	7,6%
	5-8 Yıl	Count	30	18	48
		%	14,2%	8,5%	22,7%
	8+ Yıl	Count	87	58	145
		%			
		Count			
		%			

	%	41,2%	27,5%	68,7%
Toplam	Count	129	82	211
	%	61,1%	38,9%	100,0%

Katılımcıların 145'i (%68,7) sosyal medyayı 8 yıldan daha uzun bir zamandır kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan sadece 2'si (%0,9) sosyal medyayı 2 yıl ve daha az süredir kullandığını belirtmiştir.

Tablo 8'de avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri sürenin cinsiyetlerine göre yüzdelik dağılımı verilmiştir.

Tablo 8: Avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri sürenin cinsiyetlerine göre yüzdelik dağılımı

			Kadın	Erkek	Toplam
Sosyal medya platformlarında günlük geçirdiğiniz toplam süre ne kadar?	0-30 dakika	Count	3	4	7
		%	1,4%	1,9%	3,3%
	1-2 saat	Count	37	39	76
		%	17,5%	18,5%	36,0%
	2-3 saat	Count	52	19	71
		%	24,6%	9,0%	33,6%
	3-4 saat	Count	24	15	39
		%	11,4%	7,1%	18,5%
	5 saat ve üzeri	Count	13	5	18
		%	6,2%	2,4%	8,5%
	Toplam	Count	129	82	211
		%	61,1%	38,9%	100,0%

Katılımcılar çoğunlukla sosyal medyada günlük 2-3 saat geçirdiklerini belirtmiştir. Bunlar 76 kişiyle toplamın %36'sını oluşturmaktadır. Katılımcıların 7'si (%3,3) ise günlük 30 dakika ve daha az vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 9'da avukatların sosyal medyada paylaşım yapma sıklıklarının cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 9: Avukatların sosyal medyada paylaşım yapma sıklıklarının cinsiyete göre dağılımı

			Kadın	Erkek	Toplam
Sosyal medyada paylaşım yapma sıklığınız nedir?	Hiç	Count	10	7	17
		%	4,7%	3,3%	8,1%
	Nadiren (Ayda en az 1-2 paylaşım)	Count	60	42	102
		%	28,4%	19,9%	48,3%
	Bazen (Haftada en az 1-2 paylaşım)	Count	46	15	61
		%	21,8%	7,1%	28,9%
	Sık Sık (Günde en az 1-2 paylaşım)	Count	13	18	31
		%	6,2%	8,5%	14,7%
Toplam	Count	129	82	211	
	%	61,1%	38,9%	100,0%	

Katılımcıların 17'si (%8,1) sosyal medyada paylaşım yapmadıklarını belirtmiş ve sosyal medyada paylaşım sıklığı en fazla olan 31 kişi günde en az 1-2 paylaşım (sık sık) yaptığını belirtmiştir. Katılımcıların 102'si (%48,3) ise sosyal medyada nadiren (ayda en az 1-2) paylaşım yaptıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10'da avukatların cinsiyete göre daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer alıp almadıklarının yüzdelik dağılımını vermektedir.

Tablo 10: Avukatların cinsiyete göre daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer alıp almadıklarının yüzdelik dağılımı

			Kadın	Erkek	Toplam	
Sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer aldınız mı?	Evet	Count	103	65	168	
		%	48,8%	30,8%	79,6%	
	Hayır	Count	26	17	43	
		%	12,3%	8,1%	20,4%	
Toplam			Count	129	82	211
			%	61,1%	38,9%	100,0%

Katılımcıların 168'i (%79,6) daha önceden sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer aldıklarını beyan etmişlerdir.

Tablo 11'de daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatların, delilin ne şekilde elde edildiği sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımlarını vermektedir.

Tablo 11: Daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatların, delilin ne şekilde elde edildiği sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ekran Görüntüsü	125	74,4	74,4	74,4
Ses/Video Kaydı	3	1,8	1,8	76,2
İkisi de	40	23,8	23,8	100,0
Toplam	168	100,0	100,0	

Daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatlardan bu delillerin ne şekilde elde edildiği sorulmuş ve seçenek sunulmamış, yanıtlarını yazarak girmeleri istenmiştir. Bunun sonucunda verilen cevaplardan çoğunlukta olan “Ekran Görüntüsü” ve “Ses/Video Kaydı” cevaplarının dağılımı hesaplanmıştır. 168 avukattan 125'i (%74,4) bu delilin ekran görüntüsü olduğunu, 3'ü (%1,8) ses/video kaydı olduğunu, 40'ı (%23,8) ise hem ekran görüntüsü hem de ses/video kaydı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 12'de daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatların, bu delilin karara bir etkisi olup olmadığı sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 12: Daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatların, bu delilin karara bir etkisi olup olmadığı sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	151	89,9	89,9	89,9
Hayır	17	10,1	10,1	100,0
Toplam	168	100,0	100,0	

Daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatlara söz konusu delilin tahkikatın nihai sonucuna bir etkisi olup olmadığı sorulmuştur. 151’i (%89,9) bu delilin karara etkisi olduğunu belirtirken 17’si (%10,1) bir etkisini olmadığını belirtmiştir.

Tablo 13’te daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatların delilin hukuka uygunluğunun tartışılması sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 13: daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatların delilin hukuka uygunluğunun tartışılması sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	97	57,7	57,7	57,7
Hayır	71	42,3	42,3	100,0
Toplam	168	100,0	100,0	

Daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda yer alan avukatlara söz konusu delilin hukuka uygunluğunun tartışılıp tartışılmadığı sorulduğunda 97’si (%57,7) “Evet” yanıtını vermiştir.

Tablo 14’te sosyal medyadan elde edilmiş materyallerin delil olarak kullanılmasının hukuka aykırılık iddiasının kim tarafından ileri sürüldüğü sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 14: Avukatların hukuka aykırılık iddiasının kim tarafından ileri sürüldüğü sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Taraflardan biri	89	91,8	91,8	91,8
Re’sen mahkeme tarafından	8	8,2	8,2	100,0
Toplam	97	100,0	100,0	

Avukatlar sosyal medyadan elde edilen materyallerin delil olarak hukuka uygunluk tartışmasında, hukuka aykırılık iddiasının kim tarafından ileri sürüldüğü sorusuna %98,8 oranında “Taraflardan biri” cevabını vermiştir.

Tablo 15’te avukatların, hukuka uygunluk tartışması yapılan delillerin bu tartışma sonucunda ‘hukuka aykırı olduğu tespit edilmiş ise dosyadan çıkarılıp çıkarılmadığı sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 15: Avukatların, hukuka uygunluk tartışması yapılan delillerin bu tartışma sonucunda ‘hukuka aykırı’ olduğu tespit edilmiş ise dosyadan çıkarılıp çıkarılmadığı sorusuna verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	17	17,5	17,5	17,5
Hayır	80	82,5	82,5	100,0
Toplam	97	100,0	100,0	

Delil olarak hukuka uygunluğu değerlendirilen sosyal medyadan elde edilmiş materyallerin ‘hukuka aykırı’ olduğu tespit edilmiş ise dosyadan çıkartıldığını belirten avukatların sayısı 17 olarak tespit edilmiştir. 80 avukat ise bu delillerin dosyadan çıkartılmasını belirtmiştir.

4.2. Avukatların Anket Formuna Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Tablo 16’da avukatların anket formunda yer alan toplam 15 soruya verdikleri cevaplara ilişkin yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 16: Avukatların anket formunda yer alan toplam 15 soruya verdikleri cevaplara ilişkin yüzdelik dağılımları

		Count	%
1- Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	Katılıyorum	121	57,6%
	Kararsızım	48	22,9%
	Katılmıyorum	41	19,5%
	Toplam	210	100,0%
2- Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	Katılıyorum	192	91,0%
	Kararsızım	6	2,8%
	Katılmıyorum	13	6,2%
	Toplam	211	100,0%
3- Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	Katılıyorum	62	29,4%
	Kararsızım	48	22,7%
	Katılmıyorum	101	47,9%
	Toplam	211	100,0%
4- Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	Katılıyorum	180	85,3%
	Kararsızım	12	5,7%
	Katılmıyorum	19	9,0%
	Toplam	211	100,0%
5- Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	Katılıyorum	131	62,1%
	Kararsızım	42	19,9%
	Katılmıyorum	38	18,0%

	Toplam	211	100,0%
6- Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	Katılıyorum	168	79,6%
	Kararsızım	18	8,5%
	Katılmıyorum	25	11,8%
	Toplam	211	100,0%
7- Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	Katılıyorum	143	67,8%
	Kararsızım	38	18,0%
	Katılmıyorum	30	14,2%
	Toplam	211	100,0%
8- Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirliktir.	Katılıyorum	21	10,0%
	Kararsızım	68	32,2%
	Katılmıyorum	122	57,8%
	Toplam	211	100,0%
9- Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	Katılıyorum	77	36,5%
	Kararsızım	48	22,7%
	Katılmıyorum	86	40,8%
	Toplam	211	100,0%
10- Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	Katılıyorum	60	28,4%
	Kararsızım	47	22,3%
	Katılmıyorum	104	49,3%
	Toplam	211	100,0%
11- Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararına yararlıdır.	Katılıyorum	56	26,5%
	Kararsızım	69	32,7%
	Katılmıyorum	86	40,8%
	Toplam	211	100,0%
12- Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	Katılıyorum	40	19,0%
	Kararsızım	39	18,5%
	Katılmıyorum	132	62,6%
	Toplam	211	100,0%
13- Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	Katılıyorum	105	49,8%
	Kararsızım	38	18,0%
	Katılmıyorum	68	32,2%

	Toplam	211	100,0%
14- Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	Katılıyorum	40	19,0%
	Kararsızım	29	13,7%
	Katılmıyorum	142	67,3%
	Toplam	211	100,0%
15- Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	Katılıyorum	26	12,3%
	Kararsızım	48	22,7%
	Katılmıyorum	137	64,9%
	Toplam	211	100,0%

4.3. Avukatların Çeşitli Değişkenlere Göre Anket Formuna Verdikleri Cevaplara

İlişkin Bulgular

Katılımcı avukatların anket formunda yer alan 15 soruya verdikleri cevapları etkileyeceği düşünülen beş faktör üzerinden veri analizi yapılmıştır.

4.3.1. Cinsiyete göre

Tablo 17’de anket formunda yer alan 15 sorunun avukatların cinsiyetlerine göre normallik değerlendirmesi verilmiştir.

Tablo 17: Anket formunda yer alan soruların avukatların cinsiyetlerine göre normallik değerlendirmesi

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	Kadın	,395	129	,000	,671	129	,000
	Erkek	,298	82	,000	,748	82	,000
	Kadın	,532	129	,000	,293	129	,000

Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	Erkek	,521	82	,000	,361	82	,000
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	Kadın	,261	129	,000	,765	129	,000
	Erkek	,377	82	,000	,687	82	,000
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	Kadın	,516	129	,000	,375	129	,000
	Erkek	,488	82	,000	,491	82	,000
Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	Kadın	,370	129	,000	,698	129	,000
	Erkek	,405	82	,000	,652	82	,000
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	Kadın	,468	129	,000	,536	129	,000
	Erkek	,497	82	,000	,461	82	,000
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	Kadın	,450	129	,000	,577	129	,000
	Erkek	,358	82	,000	,706	82	,000

Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirdir.	Kadın	,327	129	,000	,743	129	,000
	Erkek	,410	82	,000	,649	82	,000
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	Kadın	,256	129	,000	,768	129	,000
	Erkek	,314	82	,000	,730	82	,000
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	Kadın	,282	129	,000	,757	129	,000
	Erkek	,364	82	,000	,703	82	,000
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınadır.	Kadın	,264	129	,000	,786	129	,000
	Erkek	,260	82	,000	,781	82	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	Kadın	,356	129	,000	,717	129	,000
	Erkek	,439	82	,000	,590	82	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	Kadın	,281	129	,000	,762	129	,000
	Erkek	,382	82	,000	,656	82	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	Kadın	,389	129	,000	,673	129	,000
	Erkek	,455	82	,000	,563	82	,000
	Kadın	,370	129	,000	,707	129	,000

Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	Erkek	,437	82	,000	,599	82	,000
--	-------	------	----	------	------	----	------

Avukatların anket formunda yer alan 15 soruya verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. ($p<0,05$) Bu sebeple veriler non-parametrik Mann-Whitney U testi ile değerlendirilmiş ve sonuçlar Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: Anket formunda yer alan soruların avukatların cinsiyetlerine göre Mann-Whitney U testi bulguları

	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2- tailed)
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	4069,000	12454,000	-3,172	,002*
Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	5120,000	13505,000	-,788	,431
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	4043,000	12428,000	-3,120	,002*
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	4822,500	13207,500	-1,755	,079

Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	4991,000	8394,000	-,798	,425
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	5043,000	8446,000	-,810	,418
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	4263,500	12648,500	-2,877	,004*
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirirdir.	4561,000	12946,000	-1,916	,055
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	4665,500	13050,500	-1,545	,122
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	4378,500	12763,500	-2,290	,022*
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınadır.	5116,500	8519,500	-,426	,670
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	4852,500	13237,500	-1,172	,241
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	4733,500	8136,500	-1,404	,160

Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	4773,000	13158,000	-1,441	,149
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	4784,000	13169,000	-1,384	,166

*p<0,05

Avukatların cinsiyetlerine göre “Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder” ifadesine verdikleri cevaplar arasında p<0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p=0,002). Bu ifadeye kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha çok “Katılıyorum” dediği gözlemlenmiştir.

Avukatların cinsiyetlerine göre “Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder” ifadesine verdikleri cevaplar arasında p<0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p=0,002). Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha çok kararsız kaldıkları anlaşılmıştır.

Avukatların cinsiyetlerine göre “Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder” ifadesine verdikleri cevaplar arasında p<0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p=0,004). Bu ifadeye kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha çok “Katılıyorum” dediği gözlemlenmiştir.

Avukatların cinsiyetlerine göre “Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir” ifadesine verdikleri cevaplar arasında p<0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p=0,022). Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha çok kararsız kaldıkları anlaşılmıştır.

Anlamlı farklılıkların yönünü belirlemek için ikili gruplar halinde post-hoc çözümlemeleri yapılmıştır.

4.3.2. Meslekteki fiili çalışma süresine göre

Tablo 19’da anket formunda yer alan 15 sorunun avukatların meslekteki fiili çalışma sürelerine göre normallik değerlendirmesi verilmiştir.

Tablo 19: Anket formunda yer alan soruların avukatların meslekteki fiili çalışma sürelerine göre normallik değerlendirmesi

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	0-2 Yıl	,362	63	,000	,710	63	,000
	2-5 Yıl	,365	78	,000	,702	78	,000
	5-10 Yıl	,331	38	,000	,730	38	,000
	10-20 Yıl	,380	16	,000	,687	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,309	16	,000	,757	16	,001
Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	0-2 Yıl	,518	63	,000	,366	63	,000
	2-5 Yıl	,530	78	,000	,321	78	,000
	5-10 Yıl	,530	38	,000	,301	38	,000
	10-20 Yıl	.	16	.	.	16	.
	20 Yıl ve üzeri	,518	16	,000	,398	16	,000
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	0-2 Yıl	,274	63	,000	,777	63	,000
	2-5 Yıl	,313	78	,000	,734	78	,000
	5-10 Yıl	,307	38	,000	,724	38	,000
	10-20 Yıl	,239	16	,015	,796	16	,002
	20 Yıl ve üzeri	,448	16	,000	,587	16	,000
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	0-2 Yıl	,524	63	,000	,333	63	,000
	2-5 Yıl	,472	78	,000	,526	78	,000
	5-10 Yıl	,530	38	,000	,301	38	,000
	10-20 Yıl	,510	16	,000	,405	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,492	16	,000	,484	16	,000
Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve	0-2 Yıl	,320	63	,000	,742	63	,000
	2-5 Yıl	,393	78	,000	,672	78	,000
	5-10 Yıl	,472	38	,000	,525	38	,000

kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	10-20 Yıl	,431	16	,000	,591	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,309	16	,000	,757	16	,001
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	0-2 Yıl	,484	63	,000	,494	63	,000
	2-5 Yıl	,458	78	,000	,558	78	,000
	5-10 Yıl	,489	38	,000	,482	38	,000
	10-20 Yıl	,455	16	,000	,564	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,536	16	,000	,273	16	,000
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	0-2 Yıl	,442	63	,000	,594	63	,000
	2-5 Yıl	,396	78	,000	,662	78	,000
	5-10 Yıl	,444	38	,000	,589	38	,000
	10-20 Yıl	,414	16	,000	,644	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,314	16	,000	,738	16	,000
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirirdir.	0-2 Yıl	,408	63	,000	,653	63	,000
	2-5 Yıl	,353	78	,000	,718	78	,000
	5-10 Yıl	,268	38	,000	,781	38	,000
	10-20 Yıl	,378	16	,000	,697	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,380	16	,000	,687	16	,000
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	0-2 Yıl	,250	63	,000	,779	63	,000
	2-5 Yıl	,305	78	,000	,741	78	,000
	5-10 Yıl	,273	38	,000	,761	38	,000
	10-20 Yıl	,352	16	,000	,697	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,281	16	,001	,748	16	,001
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	0-2 Yıl	,252	63	,000	,768	63	,000
	2-5 Yıl	,338	78	,000	,726	78	,000
	5-10 Yıl	,371	38	,000	,700	38	,000
	10-20 Yıl	,320	16	,000	,713	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,320	16	,000	,713	16	,000
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınadır.	0-2 Yıl	,247	63	,000	,790	63	,000
	2-5 Yıl	,255	78	,000	,793	78	,000
	5-10 Yıl	,238	38	,000	,795	38	,000
	10-20 Yıl	,281	16	,001	,748	16	,001
	20 Yıl ve üzeri	,380	16	,000	,687	16	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar	0-2 Yıl	,335	63	,000	,737	63	,000
	2-5 Yıl	,405	78	,000	,645	78	,000

paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	5-10 Yıl	,402	38	,000	,656	38	,000
	10-20 Yıl	,455	16	,000	,564	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,380	16	,000	,687	16	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yama ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	0-2 Yıl	,310	63	,000	,723	63	,000
	2-5 Yıl	,325	78	,000	,731	78	,000
	5-10 Yıl	,289	38	,000	,748	38	,000
	10-20 Yıl	,281	16	,001	,748	16	,001
	20 Yıl ve üzeri	,423	16	,000	,613	16	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	0-2 Yıl	,408	63	,000	,647	63	,000
	2-5 Yıl	,419	78	,000	,625	78	,000
	5-10 Yıl	,388	38	,000	,673	38	,000
	10-20 Yıl	,423	16	,000	,613	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,455	16	,000	,564	16	,000
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	0-2 Yıl	,389	63	,000	,677	63	,000
	2-5 Yıl	,373	78	,000	,702	78	,000
	5-10 Yıl	,416	38	,000	,640	38	,000
	10-20 Yıl	,414	16	,000	,644	16	,000
	20 Yıl ve üzeri	,455	16	,000	,564	16	,000

Avukatların anket formunda yer alan 15 soruya verdikleri cevapların meslekteki fiili çalışma süreleri değişkenine göre normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. ($p<0,05$) Bu sebeple verilerin non-parametrik test ile değerlendirilmesi gerekmiştir. İki den fazla küme kıyaslandığı için Kruskal-Wallis testi ile değerlendirilmiştir ve sonuçlar Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Anket formunda yer alan soruların avukatların meslekte geçirdikleri fiili süreye göre Kruskal-Wallis testi bulguları

	Kruskal-Wallis H	df	Asymp. Sig.
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	1,502	4	,826

Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	2,181	4	,702
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	6,214	4	,184
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	6,213	4	,184
Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	9,818	4	,044*
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	2,884	4	,577
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	5,831	4	,212
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirirdir.	5,490	4	,241
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	3,725	4	,445

Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	8,698	4	,069
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınadır.	2,903	4	,574
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	1,972	4	,741
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	2,624	4	,623
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	,456	4	,978
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	1,108	4	,893

*p<0,05

Avukatların meslekteki fiili çalışma sürelerine göre “Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir” ifadesine verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,044$). Anlamlı farklılığın yönünü belirlemek için ikili gruplar halinde post-hoc çözümlemesi yapılmış ve farklılıkların 0-2 yıl kıdeme sahip avukatlar ile 5-10 yıl kıdeme sahip avukatlar arasında ve 5-10 yıl kıdeme sahip avukatlar ile 20 yıldan fazla kıdeme sahip avukatlar arasında olduğu tespit edilmiştir.

4.3.3. Çalışma alanlarına göre

Tablo 21’de anket formunda yer alan 15 sorunun avukatların meslekteki fiili çalışma sürelerine göre normallik değerlendirmesi verilmiştir.

Tablo 21: Anket formunda yer alan soruların avukatların çalışma alanlarına göre normallik değerlendirmesi

	Hukukun hangi alanlarında çalışıyorsunuz?	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistik	df	Sig.	Statistik	df	Sig.
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	Özel Hukuk	,350	128	,000	,721	128	,000
	Kamu Hukuku	,426	30	,000	,616	30	,000
Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	Özel Hukuk	,526	128	,000	,328	128	,000
	Kamu Hukuku	,528	30	,000	,347	30	,000
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	Özel Hukuk	,309	128	,000	,745	128	,000
	Kamu Hukuku	,279	30	,000	,759	30	,000
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	Özel Hukuk	,495	128	,000	,464	128	,000
	Kamu Hukuku	,539	30	,000	,180	30	,000
Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	Özel Hukuk	,398	128	,000	,662	128	,000
	Kamu Hukuku	,360	30	,000	,679	30	,000
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin	Özel Hukuk	,476	128	,000	,517	128	,000

başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	Kamu Hukuku	,460	30	,000	,553	30	,000
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	Özel Hukuk	,381	128	,000	,684	128	,000
	Kamu Hukuku	,508	30	,000	,411	30	,000
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirirdir.	Özel Hukuk	,332	128	,000	,741	128	,000
	Kamu Hukuku	,405	30	,000	,653	30	,000
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	Özel Hukuk	,259	128	,000	,763	128	,000
	Kamu Hukuku	,343	30	,000	,689	30	,000
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	Özel Hukuk	,329	128	,000	,737	128	,000
	Kamu Hukuku	,360	30	,000	,679	30	,000
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınadır.	Özel Hukuk	,248	128	,000	,794	128	,000
	Kamu Hukuku	,299	30	,000	,743	30	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	Özel Hukuk	,369	128	,000	,697	128	,000
	Kamu Hukuku	,477	30	,000	,510	30	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yama ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	Özel Hukuk	,297	128	,000	,750	128	,000
	Kamu Hukuku	,285	30	,000	,732	30	,000

Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	Özel Hukuk	,394	128	,000	,661	128	,000
	Kamu Hukuku	,476	30	,000	,515	30	,000
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	Özel Hukuk	,359	128	,000	,721	128	,000
	Kamu Hukuku	,477	30	,000	,510	30	,000

Avukatların anket formunda yer alan 15 soruya verdikleri cevapların çalışma alanlarına göre normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. ($p < 0,05$) Bu sebeple veriler non-parametrik Mann-Whitney U testi ile değerlendirilmiş ve sonuçlar Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Anket formunda yer alan soruların avukatların çalışma alanlarına göre Mann-Whitney U testi bulguları

	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	1688,000	2153,000	-1,166	,244
Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	1900,500	10156,500	-,170	,865
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	1571,000	2036,000	-1,667	,096
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	1658,000	2123,000	-1,896	,058

Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	1668,000	9924,000	-1,304	,192
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	1892,500	10148,500	-,170	,865
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	1444,000	1909,000	-2,528	,011*
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirdir.	1705,000	9961,000	-1,071	,284
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	1696,500	9952,500	-1,063	,288
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	1336,500	1801,500	-2,809	,005*
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararadır.	1890,000	10146,000	-,142	,887
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	1524,000	9780,000	-2,049	,040*
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	1793,000	10049,000	-,607	,544
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	1559,000	9815,000	-1,918	,055
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	1533,000	9789,000	-1,997	,046*

*p<0,05

Avukatların çalışma alanlarına göre “Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder” ifadesine verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,011$). Bu ifade için kamu hukuku alanında çalışan avukatların özel hukuk alanında çalışan avukatlara göre daha çok “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir.

Avukatların çalışma alanlarına göre “Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir” ifadesine verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,005$). Bu ifade için kamu hukuku alanında çalışan avukatların özel hukuk alanında çalışan avukatlara göre daha çok “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir.

Avukatların çalışma alanlarına göre “Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir” ifadesine verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,40$). Bu ifade için kamu hukuku alanında çalışan avukatların özel hukuk alanında çalışan avukatlara göre daha çok “Katılmıyorum” seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir.

Avukatların çalışma alanlarına göre “Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir” ifadesine verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,46$). Bu ifade için kamu hukuku alanında çalışan avukatların özel hukuk alanında çalışan avukatlara göre daha çok “Katılmıyorum” seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir.

Anlamlı farklılıkların yönünü belirlemek için ikili gruplar halinde post-hoc çözümlemeleri yapılmıştır.

4.3.4. Ne zamandır sosyal medya kullandıklarına göre

Tablo 23’de anket formunda yer alan 15 sorunun avukatların ne zamandır sosyal medya kullandıklarına göre normallik değeri değerlendirilmiştir.

Tablo 23: Anket formunda yer alan soruların avukatların ne zamandır sosyal medya kullandıklarına göre normallik değeri değerlendirilmesi

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	0-2 Yıl	,260	2	.		
	2-5 Yıl	,380	16	,000	,687	16
	5-8 Yıl	,337	48	,000	,732	48
	8+ Yıl	,360	145	,000	,711	145
Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korunmalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	0-2 Yıl	.	2	.		
	2-5 Yıl	.	16	.		16
	5-8 Yıl	,530	48	,000	,309	48
	8+ Yıl	,524	145	,000	,348	145
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	0-2 Yıl	,260	2	.		
	2-5 Yıl	,380	16	,000	,687	16
	5-8 Yıl	,319	48	,000	,730	48
	8+ Yıl	,293	145	,000	,758	145
Sosyal medyadaki sınırlı (korunmalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	0-2 Yıl	.	2	.		
	2-5 Yıl	,510	16	,000	,405	16
	5-8 Yıl	,525	48	,000	,352	48
	8+ Yıl	,497	145	,000	,456	145
Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	0-2 Yıl	.	2	.		
	2-5 Yıl	,347	16	,000	,718	16
	5-8 Yıl	,371	48	,000	,699	48
	8+ Yıl	,388	145	,000	,675	145
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	0-2 Yıl	,260	2	.		
	2-5 Yıl	,480	16	,000	,507	16
	5-8 Yıl	,487	48	,000	,486	48
	8+ Yıl	,477	145	,000	,513	145
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz	0-2 Yıl	,260	2	.		
	2-5 Yıl	,391	16	,000	,648	16

kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	5-8 Yıl	,407	48	,000	,649	48	,000
	8+ Yıl	,421	145	,000	,630	145	,000
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirirdir.	0-2 Yıl	.	2	.			
	2-5 Yıl	,398	16	,000	,621	16	,000
	5-8 Yıl	,348	48	,000	,726	48	,000
	8+ Yıl	,356	145	,000	,718	145	,000
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	0-2 Yıl	,260	2	.			
	2-5 Yıl	,276	16	,002	,771	16	,001
	5-8 Yıl	,269	48	,000	,771	48	,000
	8+ Yıl	,284	145	,000	,750	145	,000
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihhalidir.	0-2 Yıl	,260	2	.			
	2-5 Yıl	,378	16	,000	,697	16	,000
	5-8 Yıl	,319	48	,000	,730	48	,000
	8+ Yıl	,305	145	,000	,748	145	,000
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınadır.	0-2 Yıl	.	2	.			
	2-5 Yıl	,347	16	,000	,718	16	,000
	5-8 Yıl	,231	48	,000	,797	48	,000
	8+ Yıl	,266	145	,000	,783	145	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	0-2 Yıl	,260	2	.			
	2-5 Yıl	,220	16	,038	,819	16	,005
	5-8 Yıl	,426	48	,000	,611	48	,000
	8+ Yıl	,399	145	,000	,661	145	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	0-2 Yıl	.	2	.			
	2-5 Yıl	,380	16	,000	,687	16	,000
	5-8 Yıl	,325	48	,000	,744	48	,000
	8+ Yıl	,308	145	,000	,721	145	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	0-2 Yıl	.	2	.			
	2-5 Yıl	,272	16	,002	,787	16	,002
	5-8 Yıl	,424	48	,000	,617	48	,000
	8+ Yıl	,424	145	,000	,621	145	,000
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	0-2 Yıl	,260	2	.			
	2-5 Yıl	,343	16	,000	,732	16	,000
	5-8 Yıl	,372	48	,000	,697	48	,000
	8+ Yıl	,410	145	,000	,650	145	,000

Avukatların anket formunda yer alan 15 soruya verdikleri cevapların ne zamandır sosyal medya kullandıkları değişkenine göre normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. ($p<0,05$) Bu sebeple verilerin non-parametrik test ile değerlendirilmesi gerekmiştir. İki'den fazla küme kıyaslandığı için Kruskal-Wallis testi ile değerlendirilmiştir ve sonuçlar Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24: Anket formunda yer alan soruların avukatların ne zamandır sosyal medya kullandıklarına göre Kruskal-Willis testi bulguları

	Kruskal-Wallis H	df	Asymp. Sig.
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	,608	3	,895
Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	2,100	3	,552
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	1,641	3	,650
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	1,382	3	,710
Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	1,509	3	,680
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	1,510	3	,680

Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	,992	3	,803
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirdir.	1,955	3	,582
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	1,811	3	,613
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	2,080	3	,556
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınıdır.	1,470	3	,689
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	8,722	3	,033*
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	5,259	3	,154
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	4,207	3	,240
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	2,428	3	,488

*p<0,05

Avukatların ne zamandır sosyal medya kullandıklarına göre verdikleri “Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir” ifadesine cevaplar arasında $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p = 0,033$). Anlamlı farklılığın yönünü belirlemek için ikili gruplar halinde post-hoc çözümlemesi yapılmış ve farklılığın sosyal medyayı 2-5 yıldır kullanan katılımcılar ile 5 ve 5 yıldan daha fazladır kullanan katılımcılar arasında olduğu tespit edilmiştir.

4.3.5. Sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre

Tablo 25’te anket formunda yer alan 15 sorunun avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre normallik değerlendirmesi verilmiştir.

Tablo 25: Anket formunda yer alan soruların avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre normallik değerlendirmesi

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	0-30 dakika	,504	7	,000	,453	7	,000
	1-2 saat	,356	76	,000	,703	76	,000
	2-3 saat	,342	71	,000	,729	71	,000
	3-4 saat	,363	39	,000	,711	39	,000
	5 saat ve üzeri	,346	18	,000	,726	18	,000
Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	0-30 dakika	.	7	.	.	7	.
	1-2 saat	,528	76	,000	,326	76	,000
	2-3 saat	,528	71	,000	,340	71	,000
	3-4 saat	,531	39	,000	,296	39	,000
	5 saat ve üzeri	,523	18	,000	,373	18	,000
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	0-30 dakika	,360	7	,007	,664	7	,001
	1-2 saat	,333	76	,000	,725	76	,000
	2-3 saat	,307	71	,000	,742	71	,000
	3-4 saat	,276	39	,000	,777	39	,000
	5 saat ve üzeri	,216	18	,026	,801	18	,002
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı)	0-30 dakika	,504	7	,000	,453	7	,000
	1-2 saat	,488	76	,000	,483	76	,000

erişime açık	2-3 saat	,508	71	,000	,417	71	,000
paylaşımların başka	3-4 saat	,531	39	,000	,296	39	,000
bir yerde izinsiz	5 saat ve üzeri	,494	18	,000	,466	18	,000
paylaşılması suç teşkil eder.							
Sosyal medyada	0-30 dakika	,338	7	,015	,769	7	,020
paylaşılan içerikler	1-2 saat	,401	76	,000	,648	76	,000
ceza soruşturmasında	2-3 saat	,374	71	,000	,693	71	,000
ve kovuşturmasında	3-4 saat	,363	39	,000	,709	39	,000
delil olarak	5 saat ve üzeri	,421	18	,000	,601	18	,000
kullanılabilir.							
Sosyal medyada	0-30 dakika	,504	7	,000	,453	7	,000
paylaşılan içeriklerin	1-2 saat	,494	76	,000	,476	76	,000
başka bir yerde	2-3 saat	,482	71	,000	,501	71	,000
paylaşılması ile delil	3-4 saat	,461	39	,000	,551	39	,000
olarak kullanılması	5 saat ve üzeri	,435	18	,000	,614	18	,000
arasında fark vardır.							
Sosyal medya	0-30 dakika	.	7	.	.	7	.
paylaşımlarının başka	1-2 saat	,396	76	,000	,666	76	,000
bir yerde izinsiz	2-3 saat	,421	71	,000	,627	71	,000
kullanılması özel	3-4 saat	,454	39	,000	,565	39	,000
hayatın gizliliğini ihlal eder.	5 saat ve üzeri	,317	18	,000	,743	18	,000
Sosyal medyada	0-30 dakika	,504	7	,000	,453	7	,000
paylaşılan içerikler	1-2 saat	,359	76	,000	,713	76	,000
delil olarak	2-3 saat	,326	71	,000	,745	71	,000
kullanılmak için	3-4 saat	,393	39	,000	,674	39	,000
güvenilirdir.	5 saat ve üzeri	,340	18	,000	,737	18	,000
Sosyal medya	0-30 dakika	,338	7	,015	,769	7	,020
paylaşımları olay ile	1-2 saat	,299	76	,000	,740	76	,000
ilgili başkaca delil	2-3 saat	,275	71	,000	,760	71	,000
bulunmadığında	3-4 saat	,268	39	,000	,759	39	,000
kullanılmalıdır.	5 saat ve üzeri	,249	18	,004	,783	18	,001
Sosyal medya	0-30 dakika	,504	7	,000	,453	7	,000
paylaşımlarının delil	1-2 saat	,355	76	,000	,706	76	,000
olarak kullanılması	2-3 saat	,298	71	,000	,749	71	,000
özel hayatın gizliliğinin	3-4 saat	,270	39	,000	,749	39	,000
ihlalidir.	5 saat ve üzeri	,245	18	,006	,802	18	,002
Sosyal medya	0-30 dakika	,421	7	,000	,646	7	,001
paylaşımlarının delil	1-2 saat	,267	76	,000	,765	76	,000
olarak kullanılması	2-3 saat	,245	71	,000	,797	71	,000
kamu yararınadır.	3-4 saat	,276	39	,000	,777	39	,000

	5 saat ve üzeri	,225	18	,017	,814	18	,002
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	0-30 dakika	,270	7	,133	,759	7	,016
	1-2 saat	,419	76	,000	,628	76	,000
	2-3 saat	,343	71	,000	,723	71	,000
	3-4 saat	,461	39	,000	,551	39	,000
	5 saat ve üzeri	,279	18	,001	,776	18	,001
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	0-30 dakika	,345	7	,012	,732	7	,008
	1-2 saat	,363	76	,000	,675	76	,000
	2-3 saat	,273	71	,000	,769	71	,000
	3-4 saat	,268	39	,000	,759	39	,000
	5 saat ve üzeri	,409	18	,000	,640	18	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	0-30 dakika	,504	7	,000	,453	7	,000
	1-2 saat	,413	76	,000	,638	76	,000
	2-3 saat	,378	71	,000	,680	71	,000
	3-4 saat	,476	39	,000	,515	39	,000
	5 saat ve üzeri	,375	18	,000	,688	18	,000
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	0-30 dakika	.	7	.	.	7	.
	1-2 saat	,446	76	,000	,582	76	,000
	2-3 saat	,311	71	,000	,771	71	,000
	3-4 saat	,423	39	,000	,632	39	,000
	5 saat ve üzeri	,372	18	,000	,699	18	,000

Avukatların anket formunda yer alan 15 soruya verdikleri cevapların sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. ($p<0,05$) Bu sebeple verilerin non-parametrik test ile değerlendirilmesi gerekmiştir. İkiiden fazla küme kıyaslandığı için Kruskal-Wallis testi ile değerlendirilmiştir ve sonuçlar Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26: Anket formunda yer alan soruların avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre Kruskal-Wallis testi bulguları

	Kruskal-Wallis H	df	Asymp. Sig.
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	2,521	4	,641

Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	,908	4	,923
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	1,476	4	,831
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	2,353	4	,671
Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	,917	4	,922
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	,516	4	,972
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	5,167	4	,271
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirirdir.	4,044	4	,400
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	3,406	4	,492
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	8,383	4	,079

Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınadır.	2,816	4	,589
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	10,560	4	,032*
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	3,559	4	,469
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	5,417	4	,247
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	12,391	4	,015*

*p<0,05

Avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre “Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir” ifadesine verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,032$). Anlamlı farklılığın yönünü belirlemek için ikili gruplar halinde post-hoc çözümlemesi yapılmış ve bu farklılığın 0-30 dakika, 2-3 saat, 3-4 saat ve 5+ saat cevaplarını veren katılımcılar arasında olduğu görülmüştür.

Avukatların sosyal medyada günlük geçirdikleri toplam süreye göre “Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir” ifadesine verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,015$). Anlamlı farklılığın yönünü belirlemek için ikili gruplar halinde post-hoc çözümlemesi yapılmış ve bu farklılığın 0-30 dakika, 1-2 saat ve 2-3 saat cevaplarını veren katılımcılar arasında olduğu görülmüştür.

4.3.6. Sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer almalarına göre

Tablo 27’de anket formunda yer alan 15 sorunun avukatların sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer almalarına göre normallik değerlendirmesi verilmiştir.

Tablo 27: Anket formunda yer alan soruların avukatların sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer almalarına göre normallik değerlendirmesi

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	Evet ,364 168 ,000			,703 168 ,000		
	Hayır ,332 43 ,000			,741 43 ,000		
Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	Evet ,528 168 ,000			,332 168 ,000		
	Hayır ,531 43 ,000			,279 43 ,000		
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	Evet ,295 168 ,000			,754 168 ,000		
	Hayır ,350 43 ,000			,711 43 ,000		
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	Evet ,504 168 ,000			,430 168 ,000		
	Hayır ,512 43 ,000			,414 43 ,000		
Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	Evet ,390 168 ,000			,671 168 ,000		
	Hayır ,358 43 ,000			,715 43 ,000		
	Evet ,481 168 ,000			,506 168 ,000		

Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	Hayır	,473	43	,000	,521	43	,000
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	Evet	,418	168	,000	,634	168	,000
	Hayır	,400	43	,000	,656	43	,000
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirirdir.	Evet	,362	168	,000	,711	168	,000
	Hayır	,345	43	,000	,729	43	,000
Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	Evet	,285	168	,000	,748	168	,000
	Hayır	,255	43	,000	,783	43	,000
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	Evet	,327	168	,000	,727	168	,000
	Hayır	,266	43	,000	,787	43	,000
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınıdır.	Evet	,265	168	,000	,781	168	,000
	Hayır	,252	43	,000	,795	43	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	Evet	,403	168	,000	,654	168	,000
	Hayır	,322	43	,000	,740	43	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yama ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	Evet	,315	168	,000	,729	168	,000
	Hayır	,337	43	,000	,719	43	,000
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	Evet	,436	168	,000	,600	168	,000
	Hayır	,327	43	,000	,718	43	,000
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	Evet	,392	168	,000	,679	168	,000
	Hayır	,411	43	,000	,643	43	,000

Avukatların anket formunda yer alan 15 soruya verdikleri cevapların sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer almalarına göre normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. ($p<0,05$) Bu sebeple veriler non-parametrik Mann-Whitney U testi ile değerlendirilmiş ve sonuçlar Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28: Anket formunda yer alan soruların avukatların sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer almalarına göre Mann-Whitney U testi bulguları

	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.	3602,000	4548,000	-,031	,975
Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korumalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.	3510,000	4456,000	-,575	,565
Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	3267,500	17463,500	-1,044	,296
Sosyal medyadaki sınırlı (korumalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.	3599,000	4545,000	-,059	,953
Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.	3535,000	17731,000	-,249	,803
Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.	3610,500	4556,500	-,006	,995
Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.	3444,500	17640,500	-,569	,570
Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirdir.	3498,000	4444,000	-,363	,717

Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.	3227,000	4173,000	-1,154	,248
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.	3490,000	4436,000	-,371	,710
Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınadır.	3502,000	17698,000	-,328	,743
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.	3080,500	4026,500	-1,727	,084
Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.	3399,000	4345,000	-,652	,515
Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.	2817,000	3763,000	-2,687	,007*
Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.	3535,000	17731,000	-,255	,799

*p<0,05

Avukatların sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer almalarına göre “Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir” ifadesine verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,007$). Anlamlı farklılığın yönünü belirlemek için ikili gruplar halinde post-hoc çözümlemesi yapılmıştır.

5. TARTIŞMA

Türkiye’de sosyal medya ve hukuk arasındaki ilişki bağlamında, sosyal medya üzerinden işlenen suçların soruşturma ve kovuşturma prosedürleri için bir mevzuat bulunmamaktadır. Sosyal medya benzersiz bir kanıt kaynağı haline gelmiştir ve ceza davalarında hayati bir rol oynamaktadır. Yasa uygulayıcıları soruşturma süreçlerinin bir parçası olarak teknolojiyi, özellikle sosyal ağları zamanla daha da benimsemektedir. Bununla birlikte, soruşturma konusu olan bireyin ifade özgürlüğü veya yasadışı arama ve ele geçirmeler gibi belirli anayasal haklarının ihlal edilip edilmediğine dair sorular gündeme gelmektedir (Lavell, 2018). Hak ve özgürlüklere doğrudan müdahale eden bir alanda uygulanacak belli bir yasanın olmaması, hukuk sisteminde böyle bir açık olması uygulamada fikir ayrılıklarına ve zaman zaman da hak kayıplarına yol açmaktadır. Örneğin ABD’de delillerin geçerlilikleri bir yasa ile düzenlenmiştir ve Federal Kanıt Kuralları’na (Federal Rules of Evidence) göre dava ile ilgili olan kanıtlar aksi ispatlanmadığı sürece delil olarak geçerlilik kazanmaktadır (Angus-Anderson, 2015).

TCK’da yer alan klasik suç tanımlarının, bireylerin özgürlüklerinin bir pratiği olan internete ve sosyal medyaya basitçe uygulanması yeterli olmamaktadır. Yapılan bu çalışma ile avukatların sosyal medyadan elde edilen veriler hakkında ve bu verilerle ilişkili ceza yargılamaları hakkındaki hakim görüşleri araştırılmıştır. Çıkış noktası sosyal medyadan elde edilen verilerin ‘delil’ olarak ceza yargılamasındaki dosyalarda yer alması olan araştırmamızda, İstanbul Barosu’na kayıtlı 211 avukata uygulanan anket çalışması sonucunda elde edilen verilerle konu hakkındaki görüşleri toplanmıştır.

Demografik veri formundan elde edilen verilere göre katılımcı avukatların 129’u kadın 82’si erkektir. Yaş ortalaması kadın avukatlar için 30, erkek avukatlar için 31’dir ve yaşları 23 ve 62 arasında değişmektedir. Cinsiyet ve anket formundaki sorular karşılaştırıldığında 1., 3.,

7. Ve 10. Sorular ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu anlamlı farklılıkların yönü belirlenmiştir ve şu sonuçlar çıkmıştır:

- 1- Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre “Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder” ifadesine daha çok katıldıkları anlaşılmıştır.
- 2- Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre “Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder” ifadesi hakkında daha çok kararsız kaldıkları anlaşılmıştır.
- 3- Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre “Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder” ifadesine daha çok katıldıkları anlaşılmıştır.
- 4- Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre “Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir” ifadesine hakkında daha çok kararsız kaldıkları anlaşılmıştır.

Demografik veri formunda sorular meslekte geçirilen fiili süre sorusuna verilen cevaplar analiz edildiğinde katılımcı avukatların meslekte geçirdikleri fiili sürenin ortalama 2-5 yıl olduğu görülmüştür. Bu sürenin hukuki düşünme becerisi ve ortalama bir mesleki tecrübenin oluşması için hemen hemen yeterli olduğu düşünülmektedir. Meslekte geçirilen fiili süre ile anket formunun 5. sorusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu anlamlı farklılığın yönü belirlenmiş ve şu sonuç çıkmıştır; 0-2 yıl ve 5-10 yıl kıdemi olan avukatlar arasında meslekte geçirdikleri fiili süre arttıkça “Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir” ifadesine daha çok katılmadıkları tespit edilmiştir. Fakat bunun aksine 5-10 yıl ve 20+ yıl kıdemi olan avukatlar arasında meslekte geçirdikleri fiili süre arttıkça aynı ifadeye daha çok katıldıkları anlaşılmıştır. Buradan meslekte geçirilen fiili süre 5-10 yıla kadar artarken avukatların görüşlerinin değişme

yönü ile 5-10 yılı geçtikten sonraki görüşlerinin değişme yönünün zıt olduğu anlamı çıkmaktadır. Bu kırılmanın sebebinin sosyal medyanın hukuk alanına girmesinin ve yavaş yavaş içtihatların oluşmasının ortalama son 5-10 yılda gerçekleşmesi olduğu düşünülebilir.

Demografik veri formunda avukatlara hukukun hangi alanında yoğun olarak çalıştıkları sorulmuş ve %69,2'sinin özel hukuk alanında, %30,8'inin ise kamu hukuku alanında çalıştıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların çalışma alanları ile sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak kullanılması hususunda sorulan sorulara verdikleri cevaplar karşılaştırılmış ve anket formundaki 7., 10., 12. ve 15. sorulara verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu anlamlı farklılıkların yönü belirlenmiş ve şu sonuçlar çıkmıştır;

- 1- Kamu hukuku alanında çalışan avukatlar “Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder” ifadesine çoğunlukla katıldıklarını belirtirken özel hukuk alanında çalışan avukatların çoğunlukla kararsız olduklarını belirttikleri anlaşılmıştır.
- 2- Kamu hukuku alanında çalışan avukatlar “Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlali” ifadesine çoğunlukla katıldıklarını belirtirken özel hukuk alanında çalışan avukatların çoğunlukla katılmadıklarını belirttikleri anlaşılmıştır.
- 3- Kamu hukuku alanında çalışan avukatlar “Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir” ifadesine çoğunlukla katılmadıklarını belirtirken özel hukuk alanında çalışan avukatların çoğunlukla kararsız olduklarını belirttikleri anlaşılmıştır.
- 4- “Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir” ifadesine verilen cevaplar karşılaştırıldığında kamu hukuku alanında çalışan avukatlarla özel hukuk alanında çalışan avukatlar arasında sınırdaki bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu ifadeye kamu hukuku alanında çalışan avukatlar çoğunlukla

katılmadıklarını belirtirken özel hukuk alanında çalışanların cevaplarının çoğunlukla “Kararızım” ve “Katılmıyorum” arasında dağılmış olduğu anlaşılmıştır.

Bu 4 ifadedeki anlamlı farklılığın temel olarak avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin ceza yargılamasındaki rolü hakkındaki düşüncelerinin onların ceza yargılamasına ne kadar yakın ve ceza yargılamasında ne kadar tecrübeli oldukları ile alakalı olduğunu söylemek mümkündür. Ceza yargılamasından, yani kamu hukuku alanından uzaklaşıldıkça ya avukatlar daha kararsız konuma gelmişlerdir ya da kamu hukuku alanına yakın olanlarla zıt yönde düşünmüşlerdir.

Avukatlara “Hangi sosyal medya platformlarını kullanıyorsunuz?” sorusu sorulmuş ve en çok %24,9’la WhatsApp kullandıkları görülmüştür. Daha sonra sırayla en çok Instagram, Twitter, YouTube, Facebook’u kullandıkları anlaşılmıştır. Amerikan Barosu’nun 2017’de yaptığı bir çalışmaya göre avukatların profesyonel amaçla %90 oranla LinkedIn kullandıklarını tespit etmiş ve devamında %40 oranla Facebook, %26 oranla da Twitter kullandıklarını bildirmiştir (American Bar Association, 2017). Bizim çalışmamızda ise bunun aksine 211 avukattan sadece 10 tanesi diğer seçeneğini işaretlemiş ve LinkedIn kullandıklarını söylemiştir. Facebook’un kullanım oranının da bizim çalışmamızda daha az olduğu görülmektedir.

Avukatların “Ne zamandır sosyal medya kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde %68,7’sinin 8 yıl ve daha fazla süredir sosyal medya kullandığı anlaşılmıştır. Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar ile sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak kullanılması hususunda sorulan sorulara verdikleri cevaplar karşılaştırılmış ve anket formundaki 12. Soruya verilen cevaplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu anlamlı farklılıkların yönü belirlenmiş ve şu sonuçlar çıkmıştır; Sosyal medyayı 2-5 yıldır kullanan avukatların, sosyal medyayı 5 ve 5 yıldan daha fazla süredir kullanan avukatlara göre “Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir” ifadesine daha çok “Kararsızım” cevabını verdikleri

anlaşılmıştır. Buradan yola çıkarak, sosyal medyayı daha geç kullanmaya başlayan avukatların uzun süredir sosyal medya kullanan avukatlara göre daha kararsız olmaları, sosyal medyada şahit olunan ve tecrübe edilen olayların az olmasından kaynaklı kesin bir kanaate varamamış olmaları ile alakalıdır demenin yanlış olmayacağını düşünmekteyiz.

Avukatlara sosyal medyada geçirdikleri toplam süre sorulduğunda %36'sı günde 1-2 saat, %33,6'sı günde 2-3 saat cevabını vermiştir. Elde ettiğimiz bu veri Subrahmanyam, Reich, Waechter ve Espinoza (2008) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların 'günde pek çok kez' ve 'günde birkaç kez' cevaplarını vermişlerdir, bizim elde ettiğimiz veriler de bu çalışma ile paralellik göstermektedir (Subrahmanyam, Reich, Waechter, & Espinoza, 2008). Bu konuda başka bir çalışma Vural ve Bat (2010) tarafından üniversite öğrencilerine yapılmış ve günlük internet kullanım süreleri 1-3 saat sonucu elde edilmiştir (Vural & Bat, 2010). Söz konusu çalışma her ne kadar üniversite öğrencilerine yapılmış olsa da avukatlara yapılan çalışmamızda da buna çok yakın bir sonuç elde edilmiştir.

Katılımcıların sosyal medyada geçirdikleri toplam süre ile sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak kullanılması hususunda sorulan sorulara verdikleri cevaplar karşılaştırılmış ve anket formundaki 12. ve 15. sorulara verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu anlamlı farklılıkların yönü belirlenmiş ve şu sonuçlar çıkmıştır;

- 1- Sosyal medyada günlük geçirilen süreler ile “Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde, sosyal medyada 0-30 dakika geçiren grubun kararsız olduğu görülmüş ve süre arttıkça cevapların “Katılmıyorum” yönünde değiştiği tespit edilmiştir.
- 2- Sosyal medyada günlük geçirilen süreler ile “Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir” ifadesine verilen cevaplar

incelendiğinde 0-30 dakika geçiren grubun kararsız olduğu görülmüş ve süre arttıkça cevapların “Katılmıyorum” yönünde değiştiği tespit edilmiştir.

Bu analizlerden yola çıkılarak varılacak en sağlıklı sonucun, sosyal medyada en az vakit geçiren katılımcıların sosyal medyadan elde edilen verilerin delil niteliği konusunda kesin kanaate varamadıkları olacağını düşünmekteyiz. Sosyal medyada günlük geçirilen süre arttıkça kanaatin olumlu ya da olumsuz olmasına bakılmaksızın netleştiği, “Kararsızım” cevaplarının azaldığını söylemek mümkündür.

Katılımcıların demografik veri formunda verdikleri cevaplara göre sosyal medyada paylaşım yapma sıklıkları ‘nadiren’, yani ayda en az 1-2 paylaşım olarak tespit edilmiştir. Sosyal medyada vakit geçirmenin yanında aktif paylaşımda bulunmanın, sosyal medyaya içerik sağlamanın sosyal medyadan elde edilen veriler hakkında katılımcıların fikirlerini etkileyeceği öngörülmüş olsa da bu iki veri grubu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Avukatlara daha önce sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer alıp almadıkları sorulduğunda %79,6’sı “Evet” cevabını vermiştir. Bu sorunun devamında yer aldılar ise sosyal medyadan elde edilen delilin ne şekilde elde edildiği, delilin karara bir etkisi olup olmadığını, delil hakkında hukuka uygunluk araştırması yapıp yapılmadığını ve bu hukuka uygunluk araştırmasının sonucunda delilin dosyadan çıkarılıp çıkarılmadığını tespit etmeye yönelik sorular sorulmuştur. Böyle bir olguda yer alan avukatların %57,7’si hukuka uygunluk tartışmasının yapıldığını belirtmiş, bu hukuka uygunluk tartışması sonucunda avukatların %82,5’i hukuka aykırı olduğu kabul edilen delillerin dosyadan çıkartılmadığını ifade etmiştir. Bu delillerin hukuka uygunluğu denetlenirken kesin ve açık bir yasanın bulunmaması sebebiyle hukuka uygunluk tartışmalarında tutarlılık olmadığı söylenebilir. ABD’de bu konu hakkında yapılan araştırmalarda içtihatların iki yaklaşıma ayrıldığı saptanmıştır. Bunlar Maryland Yaklaşımı ve

Texas Yaklaşımı'dır. Maryland Yaklaşımı'na göre sosyal medyadan elde edilen verinin kanıt olarak kullanılabilmesi için içeriğin kime ait olduğunun kesin olarak saptanmış olması gerekirken Texas Yaklaşımı'na göre ise jüri için makul olan bir sosyal medya içeriği delil olarak kabul edilebilmektedir. Fakat içtihatların bu şekilde ikiye ayrılmasının ve daha çok daha yumuşak ve hak ihlallerine sebep olan Texas Yaklaşımı'nın tercih edilmesinin hem Federal Kanıt Yasası'na ters düşmekte olduğunu ve fiillerin gerekçelerini göz ardı ettiğini belirtmişlerdir (Angus-Anderson, 2015).

Böyle dosyalarda bizzat avukat olarak yer almanın konu hakkındaki bilgi ve tecrübeyi artıracığı göz önüne alındığında bu faktörün avukatların görüşleri etkileyeceği düşünülmüş ve bu faktörün yapılan karşılaştırmalarda anket formunun 14. Sorusu olan “Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir” ifadesi hakkındaki görüşleri ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu anlamlı farklılığı yönü belirlenmiş ve şu sonuçlar çıkmıştır; sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer alan avukatların, böyle bir olguda yer almayan avukatlara göre “Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir” ifadesine daha çok “Katılmıyorum” cevabı verdikleri anlaşılmıştır. Böyle bir olguda yer almadıklarını beyan eden katılımcı avukatların ise daha kararsız oldukları görülmüştür. Daha önce emsal teşkil edebilecek bir davada avukat olarak aktif rol oynamış olmanın sosyal medyadan elde edilen verilerin delil niteliği hakkında kanaat oluşturma açısından etkili rol oynadığını söylemek mümkündür.

Demografik veri formu dışında, anket formunda toplam 15 soru sorulmuştur ve bu sorular form üzerinde bir gruplandırmaya gidilmese de “*Avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin başka bir yerde kullanılmasına ilişkin görüşleri*” ile alakalı 4, “*Avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak kullanılmasına ilişkin görüşleri*” ile alakalı 5, “*Avukatların sosyal medya kullanıcılarının paylaşım iradelerine ilişkin görüşleri*” ile alakalı

4 ve “*Avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin ispat gücüne ilişkin görüşleri*” ile alakalı 2 tane soru olmak üzere 4 kısımda sınıflandırılabilir.

Anket formunun “*avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin başka bir yerde kullanılmasına ilişkin görüşleri*” başlığı altında toplayabileceğimiz 1., 3., 4., ve 7., sorulara verilen cevaplar değerlendirildiğinde katılımcı avukatlar ağırlıklı olarak sosyal medyadan elde edilen verilerin başka bir yerde izinsiz kullanılmasının suç teşkil ettiğini ve özel hayatın gizliliğinin ihlali olduğunu düşünmekte olduğu görülmüştür. Fakat bu görüş, söz konusu sosyal medya hesabının herkesin erişimine açık olması ve erişimin sınırlı (korunmalı) olması noktasında farklılık göstermektedir. Katılımcılar herkesin erişimine açık hesaplardan alınan verilerin başka bir yerde izinsiz kullanılmasının suç teşkil edeceği ifadesine %47,9 oranında “Katılmıyorum”, %29,4 oranında “Katılıyorum” ve %22,7 oranında “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Erişimin sınırlı olduğu hesaplardan alınan verilerin başka bir yerde izinsiz kullanılmasının suç teşkil edeceği ifadesine ise %85,3 oranında “Katılıyorum”, %9 oranında “Katılmıyorum” ve %5,7 oranında “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Bu veriler birlikte değerlendirildiğinde katılımcı avukatlar sosyal medyadan elde edilen verilerin başka bir yerde kullanılmasına karşı oldukları halde hesabın herkesin erişimine açık olması durumunda bu hesaptan izinsiz alınan verilerin başka bir yerde paylaşılmasında bir hak kaybı olduğunu düşünmemektedirler. Uluslararası alanda bazı mahkemeler erişime sınırlı hesapların içeriklerinin ulaşılamaz olduğuna karşı çıkmışlardır. Örneğin; ABD’deki Patterson v. Turner Constr. Co. davasında mahkeme “gizlilik ayarları ile kısıtlanmış Facebook hesabının içindeki veriler söz konusu davayı ilgilendiriyorsa ortaya çıkarılmayacakları anlamına gelmez” demiştir (Gensler, 2012).

Anket formunun “*avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak kullanılmasına ilişkin görüşleri*” başlığı altında toplayabileceğimiz 5., 6., 9., 10., ve 11. sorulara verilen cevaplar değerlendirildiğinde katılımcıların %79,6’sının sosyal medyadan elde edilen

verilerin başka bir yerde kullanılması ile delil olarak kullanılması arasında fark olduğunu düşündüğü görülmektedir. Her ne kadar başka bir yerde kullanılmasının suç teşkil ettiğini düşündüklerini belirtmiş olsalar da bu verilerin ceza soruşturma ve kovuşturmalarında delil olarak kullanılabileceği hakkında %62,1 oranında “Katılıyorum”, %19,9 oranında “Kararsızım” ve %18 oranında “Katılmıyorum” cevabı verdikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların 9. soru olan “Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.” ifadesine verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde çoğunlukla katılmadıkları gözlemlenmiş ve bu eğilimin avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin ceza soruşturma ve kovuşturmalarında delil olarak kullanılabileceğini düşünmeleri ile paralel olduğu gözlemlenmiştir. Aynı şekilde 10. soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılmasının özel hayatın gizliliğinin ihlali olarak değerlendirmediklerini ifade etmeleri de bu paralelliği destekler niteliktedir. 11. sorudaki “Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararınadır” ifadesine ise %40,8 “Katılmıyorum”, %32,7 “Kararsızım” ve %35,6 “Katılıyorum” cevaplarını vererek bu açıdan çok fazla fikir ayrılığı yaşamadıkları ama aynı zamanda da kesin bir düşüncelerinin olmadığı gözlemlenmiştir. İngiltere’de McMillan, Glisson ve Bromby’nin yaptığı çalışmada hukuk veri tabanındaki ‘cep telefonu delili’ anahtar kelimesiyle 537 tane dosya taranmış ve bu dosyalarda mahkemece verilen kararlar incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda cep telefonundan elde edilen kanıtların mahkumiyete ne kadar esas alındığı analiz edildiğinde 345 dosyada bu delillerin mahkumiyete esas alınma oranının düşük olduğu tespit edilmiştir. Sadece 11 dosyada bu deliller yüksek bir etkiye sahip olmuştur (McMillan, Glisson, & Bromby, 2013). Bu çalışmanın sonuçlarından farklı olarak bizim çalışmamızda avukatlar daha çok bu tür delillerin mahkemece kabul edilebileceğini ve kullanılabileceğini düşünmektedirler.

Anket formunun “*avukatların sosyal medya kullanıcılarının paylaşım iradelerine ilişkin görüşleri*” başlığı altında toplayabileceğimiz 2., 12., 13., ve 14. sorulara verilen cevaplar

beraber değerlendirilmiştir. Bu sorularla katılımcıların, herkesin erişimine açık ve erişime sınırlı hesaplar hakkındaki görüşleri tespit edilmiştir. Katılımcı avukatların %91'i gibi çok büyük bir kısmının, herkesin erişimine açık sosyal medya hesapları ile erişime sınırlı sosyal medya hesapları arasındaki farkın kullanıcının iradesi olduğu hususunda hemfikir oldukları anlaşılmaktadır. Kullanıcının beğenme ve yeniden paylaşma seçeneklerini kullanmasının avukatlarca ne anlama geleceğini tespit etmek amacı ile sorulan 12. ve 13.sorulara verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve buna göre katılımcı avukatlar sosyal medyadaki bir paylaşımın kullanıcı tarafından tekrar paylaşılmasının o içeriğe iştirak edildiği anlamına gelmesine %62,6 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu sorunun arkasından “Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir” ifadesi hakkındaki görüşleri sorulmuş ve %49,8 oranında “Katılıyorum”, %32,2 oranında “Katılmıyorum”, %18 oranında ise “Kararsızım” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. Bu iki soru birlikte düşünüldüğünde avukatların sosyal medyadaki bir paylaşımın yeniden paylaşılmasının o içeriğe iştirak anlamına gelmediğini düşündükleri fakat ‘duyurma ve yayma’ anlamına gelmesi hususunda yadsınamayacak bir oranda kararsız olduklarını belirttikleri için “Katılıyorum” ve “Katılmıyorum” cevabında keskin olarak ayrışamadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca katılımcıların 14. soruya verdikleri cevaplar sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kullanıcının o içerikle aynı görüşte olduğunu %67,3 oranında düşünmediklerini göstermektedir. Dolayısıyla katılımcı avukatların çoğunlukla, bir kullanıcının sosyal medyadaki bir içeriği yeniden paylaşmasının ya da o içeriği beğenmesinin içerik ile aynı fikirde olduğu anlamına gelmediğini düşündükleri rahatlıkla söylenebilir. Macskassy ve Michelson yaptıkları çalışmada Twitter kullanıcılarının ReTweet davranışının arkasındaki eğilimini araştırmak için 4 adet model belirlemişlerdir. Daha sonra kullanıcıların ReTweet davranışını açıklamak için en uygun modelin ‘Bilgi Yayma Davranış Modeli’ olduğunu saptamışlardır (Macskassy & Michelson, 2011).

Anket formunun “*avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin ispat gücüne ilişkin görüşleri*” başlığı altında toplayabileceğimiz 8. ve 15. soruları değerlendirilmiş, katılımcı avukatların %57,8 oranında sosyal medyada paylaşılan içeriklerin delil olarak kullanılmasının güvenli olmadığını düşündükleri gözlemlenmiştir. Aynı şekilde sosyal medyadan alınmış ekran görüntülerinin delil olarak kullanılması noktasında da %64,9 oranında katılmadıklarını bildirmişlerdir. Bunlar göz önüne alındığında, avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin ceza soruşturma ve kovuşturmalarında delil olarak kullanılmasında hukuki bir problem görmediklerini fakat aynı zamanda da sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak kullanılmasını güvenilir bulmadıklarını söylemek mümkündür. Bu tip soruşturma ve kovuşturmalarda ekseriyetle delil olarak dosyaya giren ‘ekran görüntüsü çıktıları’ da avukatlarca yeterli bir delil olarak görülmemektedir. Ukrayna’da, internet sitelerinden alınan ekran görüntülerinin delil olarak değerlendirilmesi hakkında yapılan bir çalışmada söz konusu ekran görüntülerinin mahkeme tarafından delil olarak kabul edilebilmesi için noter tarafından onaylanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Golubeva & Drogoziuk, 2019).

Görüldüğü üzere, anket formundaki sorular ile demografik veri formundaki sorular arasında bulunan anlamlı farklar çoğunlukla kıdem, çalışma alanı, sosyal medya ile geçirilen süre, sosyal medya ile ilgili olgularda yer almış olma ile alakalıdır. Avukatların sosyal medya ile teması arttıkça anket formundaki sorulara verdikleri yanıtlar değişkenlik göstermiştir. Sanal alanda gözlemledikleri olaylardan ve kendi paylaşımlarından yola çıkarak daha kesin kanaatlere varabildiklerini söyleyebiliriz. Fakat yine de sosyal medyadan elde edilen verilerin ceza yargılamasındaki delil niteliği hakkında bir fikir birliği içinde olmadıkları gözlemlenmiştir.

Anket çalışmamızın son formu olan tek soruluk öneri formunda avukatlara kısaca fikirleri ve önerileri sorulmuştur. Buna verilen cevaplara göre sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak kullanılması yönünde ve kullanılmaması yönünde farklı farklı görüşler

mevcuttur. Bu verilerin ceza yargılamasında delil olarak kullanılmasına onay verenler öncelikle bu delillerin suçun failini her türlü şüpheden uzak bir şekilde tespit edebiliyor olması gerektiğini savunmuşlardır. Bunun için gerekli ve yeterli araştırmaların yapılmasının, IP adresi soruşturmasının, sosyal medya platformunun ilgili birimleri ile yazışmaların yapılmasının, bilirkişi raporlarının istenmesinin önemine vurgu yapmışlardır ve bu unsurları verilerin delil değerini etkileyecek unsurlar olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca söz konusu sosyal medya hesabının herkesin erişimine açık olması ve erişimin sınırlı olması noktasında da farklılık olacağını dile getirmişlerdir. Bir sosyal medya hesabının erişiminin sınırlı olmasının, kullanıcının kendi iradesi doğrultusunda kendisine özel hayat sınırı çizdiği anlamına geldiğini düşünen avukatlar böyle hesaplardan veri elde edilmesinin ve yargılamaya konu edilmesinin hak ihlali olacağı kanısında oldukları görülmüştür. Bir grup avukatın ise hesabın erişiminin açık veya sınırlı olmasının bir fark yaratmayacağını savunmuşlardır.

Sosyal medyadan elde edilen verilerin hiçbir koşulda ceza yargılamasında delil olarak kullanılmaması gerektiğini düşünen avukatlar ise bu kanaate temel olarak suçun manevi unsurunun kesin olarak tespit edilemeyeceğini çekince göstermişlerdir. Şüpheli/sanık tarafından ikrar edilmediği sürece kesin delil olamayacağını, hükme esas alınamayacağını söylemişlerdir.

Sosyal medyadan elde edilen verilerin ceza yargılamasında delil olarak kullanılması konusunda kararsız olduklarını belirten avukatların ise genel olarak bu verilerin kişinin gerçek iradesini tam olarak yansıtamayacağı için kullanılmaması gerektiğini fakat aynı zamanda da toplumsal tehlike içeren ciddi durumlarda da kullanılmasının önem arz edeceğini belirttikleri görülmüştür.

6. SONUÇ

Sosyal medyanın günlük yaşıntı ile ayrılamaz duruma gelmesi, iletişim kurmak için çok önemli bir araç olması onun avantajlarının yanında dezavantajlarının da iyi irdelenmesi ihtiyacını doğurmuştur. Sosyal medya gün geçtikçe yalnızca haberleşmek için kullanılan bir alan olmaktan çıkmış aynı zamanda suç teşkil eden fiillerin işlendiği, hak ihlallerinin yaşandığı bir platform haline de gelmiştir. Sosyal medyada yaşanan hak ihlalleri aslında TCK'da tanımlanan suç tiplerinden farklı değildir fakat suçun işleniş şekli ve algılanış biçimi suçların temel hallerinden farklıdır.

Çalışmanın sonucunda avukatların sosyal medyadan elde edilen verilerin başka bir yerde kullanılması ile delil olarak kullanılması hakkında fikir ayrılıklarına düştükleri ve birçok farklı bakış açısı geliştirdikleri ortaya çıkmıştır. Fikir ayrılıklarının temel sebeplerinin delil olarak kullanılacak sosyal medya içeriğinin güvenilirliği, hukuka uygun bir şekilde elde edilip edilmediği, gereken araştırmanın yapılıp yapılmadığı ve içeriğin erişime sınırlı bir hesaptan paylaşıp paylaşılmadığı olduğu gözlemlenmektedir. Sosyal medyayı çok kullanmayan avukatlar buradan elde edilen materyallerin ceza yargılamasında delil olarak kullanılması yönünde olumlu görüş bildirmiştir fakat sosyal medyada çok vakit geçiren ve sosyal medyayı sık sık kullanan avukatlar olumsuz görüş bildirmiştir. Sadece avukatlar ile yapılan bu çalışma ve benzeri çalışmaların yargılamanın diğer sâhpleri olan hâkim ve savcılar ile de yapılması bu konudaki bilgi düzeyini artıracaktır. Aynı şekilde artık hukuk dünyasının da önemli bir parçası olan sosyal medyanın işleyişi, özellikleri ve gelişimi hakkında eğitimler verilerek bu bilgilerin güncel tutulması yargılamaların daha güvenilir ve tutarlı olmasını sağlayacaktır.

Sosyal medyadan elde edilen verilerin ceza yargılamasında delil olarak kullanılması hususunun her somut olay için ayrı ayrı değerlendirilmesi kanaatindeyiz. Ceza yargılamasında önemli olan failerin tespit edilebilmesidir ve dolayısıyla failin tespitinde kullanılacak kanuni ve teknik usullerin iyi seçilmesi gerekir. Bir mağduriyeti gidermek için başlatılan tahkikat

esnasında başka mağduriyetlere sebep olmamak bir öncelik olmalıdır. Bu sebeple sosyal medyadan elde edilen verilerin yeterli inceleme yapılmadan ve şüpheyi tamamen ortadan kaldırmadan hükme esas alınmasının hukuka aykırı olacağı düşüncesindeyiz. İnternet, teknoloji ve sosyal ağlar yargılamalarda büyük rol oynarken herhangi bir muhakeme sorununa yol açılmaması için gerekli araştırmaların yapılması, şüpheyi yer bırakmayacak şekilde olayların ispatlanması, insan hak ve hürriyetlerinin birinci planda tutularak yargılamaya devam olunması hukuk sisteminin ve hukuk sisteminde aktif rol alan her öznenin önceliği olmalıdır.

KAYNAKLAR

- 2019 Türkiye İnternet Kullanım ve Sosyal Medya İstatistikleri*. (2019). Ocak 25, 2020 tarihinde Dijilopedi Web sitesi: <https://dijilopedi.com/2019-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> adresinden alındı
- 2020 Türkiye İnternet Kullanımı ve Sosyal Medya İstatistikleri*. (2020). Mart 1, 2020 tarihinde Dijilopedi: <https://dijilopedi.com/2020-turkiye-internet-kullanimi-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> adresinden alındı
- Akkurt, S. S. (2017). Kişilik Hakkının Sosyal Medya Kullanıcıları Tarafından İhlâli Hâlinde Ortaya Çıkacak Cezaî Sorumluluğa Medenî Hukuk Bağlamında Bir Bakış. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(2), 329-373.
- Akyürek, G. (2012). Ceza Yargılamasında Hukuka Aykırı Delillerin Değerlendirilmesi Sorunu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*.
- American Bar Association. (2017). *2017 Legal Technology Survey Report, Vol. I: Technology Basics and Security*. The ABA Legal Technology Resource Center.
- Angus-Anderson, W. (2015). Authenticity and Admissibility of Social Media Website Printouts. *The Duke Law & Technology Review*, 14(1), 33-47.
- Barroso, M. J. (2019). The use of Instagram by Catalan political parties during the referendum of 1 October. *Revista de comunicaci3n de la SEECI*, 19-36.
- Bilişim suçları için sanal devriye*. (2011, Şubat 26). Nisan 24, 2020 tarihinde Cumhuriyet Gazetesi: <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/bilisim-suclari-icin-sanal-devriye-225398> adresinden alındı

Ceza Muhakemeleri Kanunu. (2004, Aralık 17). T.C. Resmî Gazete.

CIPR. (2012). *Social Media Panel*. 11 24, 2018 tarihinde Chartered Institute of Public Relations:

https://www.cipr.co.uk/sites/default/files/CIPR_social_media%20_best%20_practice%20_guidance%20_2011_1.pdf adresinden alındı

Digital 2020: 3.8 billion people use social media. (2020). Şubat 18, 2020 tarihinde We Are Social: <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media> adresinden alındı

Ercan, İ. (2013). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul.

Gedik, D. (2019). Bilişim Suçlarında IP Tespiti ile Ekran Görüntüleri Çıktılarının İspat Değeri. *Bilişim Hukuku Dergisi*, 1(1), 51-84.

Gedik, D. (2019). Ceza Muhakemesinde Hakimin Delilleri Değerlendirme Serbestliği (CMK m. 217). *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(Özel Sayı (PROF. DR. DURMUŞ TEZCAN'A ARMAĞAN)), 913-963.

Gensler, S. S. (2012). Special Rules for Social Media Discovery? *Arkansas Law Review*, 65(1).

Golubeva, N., & Drogoziuk, K. (2019). Web-page Screenshots as an Evidence in Civil Procedure of Ukraine. *Masaryk University Journal of Law and Technology*.

Göksu, M. (2011). *Hukuk Yargılamasında Elektronik Delil*. Ankara.

Hagerty, S. P. (2008). An examination of the uses and gratifications of YouTube. Villanova University.

Hekim, H., & Başbüyük, O. (2013). Siber Suçlar ve Türkiye'nin Siber Güvenlik Politikaları. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 4(2), 135-158.

Hew, K. F. (2011). Students' and teachers' use of Facebook. *Computers in Human Behavior*, 27(2), 662-676.

İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun. (2007, Mayıs 4). T.C. Resmî Gazete.

İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik. (2007, Kasım 30). T.C. Resmî Gazete.

Johnson, N. A. (2017). Implications of a social media course for adolescent social media usage. Mercer University.

Karabulut, F., Karapazarlıoğlu, E., & Tosun, H. (2015, Eylül). Ceza Muhakemesinde Delil Kavramı ve Kovuşturma Sürecinde Hâkimlerin Delil Algısı. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* , 28(120), 385-422.

Kaya, M. (2015). Sosyal Medya ve Sosyal Medyada Üçüncü Kişilerin Kişilik Haklarının İhlali. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 28(119), 277-306.

Koç, S. (2013). Hukuksal bağlamda sosyal medya analizi ve kıyaslamalı mevzuat önerileri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü.

Küzeci, E. (2010). *Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Kwak, H., Lee, C., Park, H., & Moon, S. (2010). What is Twitter, a Social Network or a News Media? *WWW '10: The 19th International World Wide Web Conference*, (s. 591-600).

Lalonde, C. (2011). The Twitter experience: The role of Twitter in the formation and maintenance of personal learning networks. Royal Roads University.

- Lantigua, K. R. (2019). Uses and Gratifications of Watching YouTubeBeauty Vlogs. Rochester Institute of Technology.
- Lavell, P. J. (2018). Social Media and Its Role in Criminal Investigations: The Consensus and the Controversy. Utica College.
- Macskassy, S., & Michelson, M. (2011). Why Do People Retweet? Anti-Homoplihy Wins The Day! *Proc. 5th International AAAI Conferenceon Weblogs and Social Media*, (s. 209–216).
- Mazman, S. G., & Usluel, Y. (2010). Modeling Educational Usage of Facebook. *Computers & Education*, 55(2), 444-453.
- McGhee, A. (2014). Social Media as an Investigative Tool: Evidence from Nebraska, Iowa, South Dakota & Kansas. University of Nebraska at Omaha.
- McMillan, J., Glisson, W., & Bromby, M. (2013). Investigating the Increase in Mobile Phone Evidence in Criminal Activities. *46th Hawaii International Conference on System Sciences*.
- Saleh, M. (2014). Social media in everyday practice. *InnovAiT: Education and Inspiration for General Practice*, 7(10), 624–628.
- Sharma, M. (2013). Study of the performance of Internet Protocol version 4 and Internet Protocol version 6 in a client server model . California State University.
- Sheldon, P. (2008). Student favorite: Facebook and motives for its use. *Southwestern Mass Communication Journal*, 23(2), 39-53.
- Soysal, T. (2005). İnternet Servis Sağlayıcılarının Hukuki Sorumlulukları. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 61, 304-339.

- Statik Dinamik IP Adresleri Hakkında Bilinmesi Gerekenler*. (2016, Temmuz 14). Nisan 22, 2020 tarihinde GlobalNet: <https://www.globalnet.com.tr/statik-dinamik-ip-adresleri-hakkinda-bilinmesi-gerekenler.html> adresinden alındı
- Subrahmanyam, K., Reich, S., Waechter, N., & Espinoza, G. (2008). Online and offline social networks: Use of social networking sites by emerging adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(6), 420–433.
- Şahin, C. (1998). Ceza Muhakemesinde Uzlaşma. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(1-2 (Prof. Dr. Süleyman ARSLAN'a ARMAĞAN)), 221-297.
- Şenocak, C. (1997). *Maddi Suç Delilleri ve Ateşli Silahlar*. Ankara.
- Türk Ceza Kanunu. (2004, Eylül 26). T.C. Resmî Gazete.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982, Ekim 18). T.C. Resmî Gazete.
- Ünver, Y., & Hakeri, H. (2014). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Vural, Z., & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 5(20).
- Walton, D. (2003). Legal Argumentation and Evidence. *University of Toronto Press*, 73(1), 112-114.
- Yargıtay 12. Ceza Dairesi, 2015/7239 E. ve 2016/7863 K. (Yargıtay 12. Ceza Dairesi Mayıs 4, 2016).
- Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 2015/10377 E. ve 2015/12777 K. (Yargıtay 18. Ceza Dairesi 2015).
- Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2013/483 E. , 2013/599 K. (Yargıtay Ceza Genel Kurulu Aralık 10, 2013).

Yazıcıoğlu, Y. (1997). Bilgisayar Suçları: Kriminolojik, Sosyolojik Ve Hukuksal Boyutları İle.
Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

EK 1. Aydınlatılmış Onam Formu

Sayın katılımcı, bu yüksek lisans tez çalışması İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı bünyesinde Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Tunç DEMİRCAN danışmanlığında "Sosyal Medyadan Elde Edilen Materyallerin Ceza Yargılamasında Delil Olarak Kullanılıp/Kullanılmayacağı Konusunda Avukatların Görüşlerinin Araştırılması" konusunda Nisan DOĞAN tarafından yürütülmektedir. Bu çalışmada, ceza soruşturma ve kovuşturma aşamaları gibi kişinin temel hak ve özgürlüklerine direkt olarak etki eden bir alanda sosyal medyadan elde edilen verilerin delil olarak kullanılması/kullanılmaması, güvenilirliği, ispatlanabilirliği görüşleri tartışılacaktır. Araştırma sadece İstanbul Barosu'na kayıtlı avukat katılımcılar ile yürütülecektir. Bu anket çalışması ortalama 10 dakikanızı alacaktır. Araştırmada yer almak tümüyle katılımcının isteğine bağlıdır, katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir aşamada bırakma hakkına sahiptirler. Araştırmanın sonuçları bilimsel amaçlarla kullanılacaktır.

Katılımcıdan kimlik bilgileri istenmeyecek ve elde edilen diğer tüm bilgiler gizli tutulacaktır.

Verilen bu bilgiler dışında şimdi veya daha sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyar ya da görüş ve önerilerinizi bildirmek isterseniz araştırmacıya nisandogan.av@gmail.com adresinden ulaşabilirsiniz.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Açıklama kısmında yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce katılımcılara verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum, anladım. *

☐ Kabul Ediyorum.

EK 2. Sosyodemografik Veri Formu

1- Yaşınız

2- Cinsiyetiniz ☐ Kadın ☐ Erkek

3- Medeni Durumunuz ☐ Evli ☐ Bekar

4- Aylık Geliriniz ☐ 0-5.000 TL ☐ 5.000-10.000 TL ☐ 10.000 TL ve üstü

5- Eğitim Durumunuz

☐ Lisans Mezunu ☐ Yüksek Lisans Mezunu ☐ Doktora Mezunu

6- Mezun Olduğunuz Üniversite (Yüksek lisans veya doktora yaptı iseniz lütfen bölümleri de belirtiniz.)

7- Avukatlık Mesleğinde Fiili Çalışma Süreniz

☐ 0-2 Yıl ☐ 2-5 Yıl ☐ 5-10 Yıl ☐ 10-20 Yıl ☐ 20 Yıl ve Üzeri

8- Hukukun hangi alanlarında çalışıyorsunuz?

☐ Özel Hukuk ☐ Kamu Hukuku

9- Hangi sosyal medya platformlarını kullanıyorsunuz?

☐ Twitter ☐ Facebook ☐ Instagram ☐ YouTube ☐ WhatsApp

10- Ne zamandır sosyal medya kullanıyorsunuz?

☐ 0-2 Yıl ☐ 2-5 Yıl ☐ 5-8 Yıl ☐ 8+ Yıl

11- Sosyal medya platformlarında günlük geçirdiğiniz toplam süre ne kadar?

☐ 0-30 Dakika ☐ 1-2 Saat ☐ 2-3 Saat ☐ 3-4 Saat ☐ 5 Saat ve Üzeri

12- Sosyal medyada paylaşım yapma sıklığınız nedir?

☐ Hiç

☐ Nadiren (Ayda en az 1-2 paylaşım)

☐ Bazen (Haftada en az 1-2 paylaşım)

☐ Sık Sık (Günde en az 1-2 paylaşım)

13- Sosyal medyadan elde edilen materyallerin adli süreçte delil olarak kullanıldığı bir olguda avukat olarak yer aldınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

14- Yer aldı iseniz; delil ne şekilde elde edilmişti? (Ekran görüntüsü, ses kaydı, arama kararı, resmî kurum cevabı vb.)

15- Yer aldı iseniz; delil hangi ortamdan elde edilmişti? (Twitter, Instagram, Facebook, YouTube, WhatsApp vb.)

16- Yer aldı iseniz; delilin karara bir etkisi oldu mu?

☐ Evet ☐ Hayır

17- Yer aldı iseniz; delilin hukuka uygunluğu tartışıldı mı?

☐ Evet ☐ Hayır

18- Tartışıldı ise; bu iddia kim tarafından ileri sürüldü?

☐ Taraflardan biri ☐ Re'sen mahkeme tarafından

19- Bu tartışmalar sonucunda delil hukuka aykırı elde edilmiş ise dosyadan çıkartıldı mı?

☐ Evet ☐ Hayır

EK 3. Anket Formu

1- Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde, izinsiz kullanılması suç teşkil eder.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

2- Sosyal medyadaki paylaşımların herkesin erişimine açık olması ile erişimin sınırlı (korunmalı) olması arasındaki fark, kullanıcının iradesidir.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

3- Sosyal medyadaki herkesin erişimine açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

4- Sosyal medyadaki sınırlı (korunmalı) erişime açık paylaşımların başka bir yerde izinsiz paylaşılması suç teşkil eder.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

5- Sosyal medyada paylaşılan içerikler ceza soruşturmasında ve kovuşturmasında delil olarak kullanılabilir.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

6- Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin başka bir yerde paylaşılması ile delil olarak kullanılması arasında fark vardır.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

7- Sosyal medya paylaşımlarının başka bir yerde izinsiz kullanılması özel hayatın gizliliğini ihlal eder.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

8- Sosyal medyada paylaşılan içerikler delil olarak kullanılmak için güvenilirdir.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

9- Sosyal medya paylaşımları olay ile ilgili başkaca delil bulunmadığında kullanılmalıdır.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

10- Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması özel hayatın gizliliğinin ihlalidir.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

11- Sosyal medya paylaşımlarının delil olarak kullanılması kamu yararındır.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

12- Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, bu içeriğe iştirak edildiği anlamına gelir.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

13- Sosyal medyadaki bir paylaşımı tekrar paylaşmak, yayma ve duyurma amacıyla yapıldığı anlamına gelir.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

14- Sosyal medyadaki bir paylaşımı beğenen kişinin paylaşım içeriği ile aynı görüşte olduğu kabul edilir.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

15- Sosyal medyadan alınmış “ekran görüntüleri” ispat yönünden yeterli bir delildir.

☐ Katılıyorum ☐ Kararsızım ☐ Katılmıyorum

EK 4. Öneri Formu

Sosyal medyadan elde edilen materyallerin ceza yargılamasında kullanılması veya kullanılmaması; kullanılması gerekiyorsa hangi şartlarda kullanılması, kullanılmaması gerekiyorsa bunun nedenlerini, görüş ve önerilerinizi birkaç cümle ile anlatınız.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad : Nisan DOĞAN

Doğum Tarihi :

Doğum Yeri :

E-Posta :

Eğitim Bilgileri :Sinop Anadolu Lisesi (2006-2010)

İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi (2010-2015)

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü,
Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı (Tezli) (2017 –
Devam Ediyor)

Yabancı Diller : İngilizce, Yunanca

Katıldığı Eğitim

Programları : CMK Uygulama, Araştırma ve Eğitim Semineri - 2017

8th European Academy of Forensic Science Conference - 2018

2. Adli Bilimler Konferansı (YTÜ) - 2018

İstanbul Barosu Çocuk Hakları Eğitim Semineri - 2019

İstanbul Barosu Kadın Hakları Eğitim Semineri - 2019

16. Adli Bilimler Kongresi (Adli Tıp Uzmanları Derneği) - 2019